Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5321 — ՇՈՒԼԻՍ 31/13 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 20 ՀԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎԷԼ 1321 — Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5321

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌وك غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանցօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 դրս
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Հունգարիոյ նախարարապետ Գաւէն Հէդերվարի կոմսը չկրցաւ դիմանալ կաշառաւորութեան փորձին պատճառած գայթակղութեան հարուածին եւ ստիպուեցաւ հրաժարիլ բոլոր իր պաշտօնակիցներով մէկտեղ։ Թագաւոր-կայսրն ալ փութաց ընդունիլ իր հրաժարականը, մտնաւանդ թէ ինքը թելադրեց դոյն հրաժարական տալու Իշլի մէջ անոր շնորհած ունկնդրութեան պահուն։ Դի այնքան անպաշտպանելի եղած էր խեղճ նախարարապետին դիրքը, որ հանրային բարոյականը սերիլ կերպով գոհ չէր կրնար ըլլալ, ու Ֆրանց-Եսէֆի կայսր-Թագաւորը ամէն բանէ առաջ այդ կէտը նկատի առնելով շարժած է այս պարագային մէջ։

Եւ արդարեւ այս կերպ կաշառաւորութեան փորձ մը այնքան տարօրինակ ու գայթակղական է իր տեսակին մէջ որ Եւրոպայի ոչ մէկ ազգի խորհրդարանական կեանքին մէջ տեսնուած է, թէեւ ամէն Խորհրդարաններու մէջ ալ ընդդիմադիր կուսակցութիւն մը կը գտնուի, որ երբ կը յաջողի իշխանութիւնը ձեռք ձգել, նախորդ նախարարական կուսակցութիւնը ընդդիմադիր դեր կը ստանձնէ։ Բայց հակառակորդ երեսփոխանները լուսնելու միջոցը՝ զանոնք կաշառել չէ. այլ փաստ, ապացոյց, պերճախօսութիւն, համոզում, վերջապէս քուէի կամ ձայնի մեծամասնութիւնն է միակ օրինաւոր միջոցը՝ ընդդիմադիրները լռեցնելու եւ յաղթահարելու։ Իսկ փորձել անոնց խիղճը, գաղափարը եւ զգացումը գնել կաշառքով՝ ամէնէն տարին, ամէնէն անարդ, մանաւանդ ամէնէն տկար ու խեղճ միջոցն է, որ չյաջողած պարագային՝ ահռելի խայտառակութեամբ վիժման կը փոխուի, ինչպէս եղաւ այս անգամ, եւ հետեւանքը դահլիճին խաղաղ ու խայտառակ անկումն եղաւ։

Իրաւ ամենեւին չսուտուզուեցաւ թէ Գաւէն Հէդերվարի կոմսը մասնակցութիւն կամ տեղեկութիւն ունեցած ըլլայ Զաբարի կոմսին կաշառաւորեան փորձէն, բայց իր մտերիմ բարեկամութիւնը այդ կաշառատու անձին հետ՝ անկարելի կ'ընէր իր արդարացումը եւ չէր կրնար ջնջել ամէն կասկած։ Մինչ այսպիսի պարագայի մէջ կասկածի նշոյլն անգամ բաւական է մարդը մահացնելու բարոյապէս։ Եթէ արդարեւ Զաբարի կոմսը ինքնին եւ առանց երբեք տեղեկացնելու ըրած է այս փորձը, կատարելապէս ճշմարտած կ'ըլլայ սա առածը. «Անխոհեմ բարեկամը շատ անգամ աւելի վնասակար կ'ըլլայ մարդուքան թէ իմաստուն թշնամին»։

Միւս կողմէ պէտք է նկատել թէ ո՛րքան անպատուաբեր է հունգարական բարքերուն համար այս գայթակղական արարքը, նոյնքան պատիւ կը բերէ իրենց այն ընդհանուր նախանձայուզութիւնը որ տիրեց թէ՛ Խորհրդարանին եւ թէ բոլոր երկրին մէջ մինչեւ նախարարութեան տապալումն առաջ բերաւ։ Բնենիչ յանձնախումբի մը կազմութիւնը, նոյն ինքն նախարարապետին սոսկական ամբաստանեալի մը պէս անոր ներկայանալ ու հարցաքննուիլը, եւ բոլոր միւս քննութիւնները որ փութոյ պնդութեամբ կատարուեցան ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար՝ անկեղծ ապացոյցներ են մաքառազգին արդարասիրութեանը։ Ասով միայն կը փոխարինուի այս տխուր գործին ընդհանուր աշխարհի մէջ հունգարական պատուոյն վրայ ձգած անուանարկ ապաւորութիւնը։

Մնաց որ այս ցաւալի գործը միջադայլին տեսակէտով ալ նշանակութիւն ունի, դի, ինչպէս յայտնի է, Հունգարիոյ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը՝ հրաչակաւոր Քոսսութի գլխաւորութեանը տակ նպատակ ունի աւստրեահունգար միութիւնը այնպիսի վիճակի մը վերածել որ գրեթէ տարբերութիւն չունենայ կատարեալ բաժանումէ եւ վանառական ինքնուրոյն պետութեան մը կազմութենէ։

Արդ Զաբարի կոմսին կաշառատուութեան այս անպատուաբեր փորձը որքան վարկաբեկ ըրաւ նախարարութեան կուսակցութիւնը, այսինքն իրաց արդի վիճակը նոյնութեամբ պահպանել ուզող կողմը, նոյնքան օրացոյց եւ բարքացոյց ընդդիմադիրներուն պատիւը եւ ազդեցութիւնը, ընական է ուրեմն որ քայլ մը աւելի առին իրենց ծրագրին յաջողութեան ճամբուն մէջ։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԲԱՄՊԱԿԻ ԵՒ ԲԱՄՊԱԿԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔ

ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ, 6 Օգոստոս

Անհաւասարակ անպամ մըն ալ սա բամպակեղէն ապրանքներու գործարանապետները ու բամպակի վաճառականները, որոնք կը սիրեն պարծենալ իրենց արհեստին մէջ ունեցած երկար փորձառութեամբը, խաղալիկ դարձան իրենց անդրանտլանտեան cousinներուն ձեռքը։ Անգլիացիք առիթը չեն ուզեր փախցնել հանդիպելին յայտարարելու թէ քաղաքական եւայլն խնդիրներու մէջ Ամերիկացիք իրենց բնական աջակիցներն են, բարեկամներն են, եղբայրներն են։ Եւ ձայնի հպարտ չեչաւով մը կ'աւելցնեն. The blood is thicker than water (արիւնը աւելի խիտ է քան ջուրը), որով ըսել կ'ուզեն թէ Ամերիկացիք Ատլանտեանի ջուրերով թէեւ բաժնուած են Անգլիայէ, սակայն վերջապէս իրենց արենակիցներն են։ Այս ամէնէն աւելի կարեւոր երեւակայական ու հաճելի ենթադրութիւնները սակայն չեն կրնար ջրել սա բացարձակ ճշմարտութիւնը թէ, ոսկեն աւելի խիտ է քան արիւնը։ Միացեալ Նահանգները կրնան Անգլիոյ մէկ անցեալ գաղթականութիւնը ըլլալ, Միացեալ Նահանգաց մէջ կրնան գտնուիլ միլիոնաւոր անհատներ՝ որոնց ոչ թէ նախահայրերը, այլ հայրերնին իսկ բուն անգլիացի մը եղած ըլլայ Անգլիայէ գաղթած, սակայն հակառակ այդ ամէնուն, Միացեալ Նահանգները այսօր աշխարհի ամէնէն fnqմոբոլիք երկիրը կը ներկայացնեն, զգացումներով, գաղափարներով, առեւտրական սկզբունքներով եւայլն։ Մարդիկը շատ լաւ ըմբռնած են սա պարզ ճշմարտութիւնը թէ անցեալին պահպանող կապեր ու զգացումներ երբեք օգուտ կամ յարաբերութիւն չունին իրենց ներկայ քսակին հետ։ Եւ որովհետեւ այսօր ամբողջ աշխարհի սպառած բամպակին ամենամեծագոյն մասը իրենք մրցին կրնան հայթայթել, հետեւաբար շատ բնականօրէն կը ջանան անկէ կարելի եղածին չափ աւելի օգուտ քաղել։ Եթէ չեմ սխալիր՝ իրենց արտադրած բերքերուն մէջ չկայ հատ մը որ բամպակին նման իրենց տայ սանձարձակ մօնոբոլ մը, եւ քանի որ այդպէս է, ինչո՞ւ չպիտի ուզէին կարելի եղածին չափ սուղ ծախել ջանալ դայն։

1899էն ի վեր որոշապէս կը տեսնուէր թէ Նիւ-Եորքի եւ Նիւ-Օրլէանի բամպակի հետ խաղացողները կը ջանան դայն շրջապատել, եւ սակայն անկէ ի վեր երբ չյաջողեցան այնքան որչափ կրցան ներկայ եղանակին, նկատի առնելով նպաստաւոր կամ աննպաստ պարագաները, 1900ին կրցան մէկ քանի օրուան համար միտ.ինկ սրօթը մինչեւ 7⅝ բ.ի քշել, սակայն այն եղանակներուն բերքը խնդրանքէն զգալի կերպով նուազ էր։ Իսկ ներկայ եղանակին, հակառակ 11¼ միլիոնի չափ բերք մը ըլլալուն, եւ դեռ նոր բերքին երեւան գալուն 3—3½ ամիս ժամանակ գտնուելուն, յաջողեցան վերջին 5—6 ամսուան մէջ գները հաստատ բարձրացուցիչներով սրօթը 1 բէննաի չափ բարձրացնել։ Ոմանք կ'ըսեն որ թէեւ ներկայ եղանակին բերքը 11¼ միլիոն կամ քիչ մըն ալ թերեւս աւելի է, սակայն միւս կողմէ ընդհանուր խնդրանքը անկից ալ աւելի եղած է։ Այդ գաղափարը հաստատող վերջնական վիճակագրութիւններ չտեսանք տակաւին։

Միւս կողմէ սակայն որոշապէս կը տեսնենք Միացեալ Նահանգաց շահագէտներուն յաջող ձեռնարկները բամպակը cerner ընելու, այսինքն բամպակի ամբողջ տրամադրելի քանակները գնելով, նոր բերքին երեւան գալէն առաջ, եւ գործարանապետները ու վաճառականները նեղը ձգելով, կարելի եղաւ ամէնէն բարձր գները ձեռք բերել։ Այդ նպատակաւ, Միացեալ Նահանգաց մէջ սենթիքա մը կազմուած է, պարզուլուս ունենալով 250,000 էն մինչեւ 300 000 հակի բամպակի անգդին քանակ մը գնելով պահել, եւ դեռ վերջերս այդ խումբը հրապարակաւ պատրաստակամութիւն յայտնեց, բամպակի ո՛եւ է քանակ գնել էն բարձրագոյն գնէն ալ աւելի գնով, սակայն ո՛եւ է քանակ առաջարկող չեղաւ, որով սա եզրակացութեան յանգեցան թէ, բամպակի ամբողջ արամադրելի քանակը իւրացուցած են։ Արդ, մինչեւ յառաջիկայ հոկտեմբերի վերջերը, այդ շահագէտներուն եւ ամբողջ բամպակեղէն ապրանց ճարտարարուեստին մինչեւ կատարի պայքար մը տեղի պիտի ունենայ։ Թէ որո՞ւ քով պիտի մնայ յաղթանակը, անուշադ կարելի չէ առաջուց վճռել ըսել, միայն մէկ քանի իրողութիւններ նշանակելով կը բաւականանանք։ Հինգ վեց չաթթներէ ի վեր Անգլիոյ Լանքաշիրի մանուար գործարանապետներու մեծագոյն մասը միաձայն հաւանութեամբ որոշեց շաբաթը միայն չորս օր բանիլ, եւ կարգ մը գործարաններ արդէն բոլորովին դադրած են գործելէ։ Նոյնը կարելի է ըսել նաեւ Միացեալ Նահանգաց համար, ուր գործարաններու ահագին թիւ մը անգործ մնացած է այդ պատճառաւ։ Մանաւանդ, կատաղագործ, վաճառական ու նոյն իսկ խանութպաններ որոշած ըլլալ կ'երեւին, ներկայ բարձր գներով բնաւ ապրանք չգնել, վստահ ըլլալով որ այս բարձր գիները չահատակութեան արդիւնք են միայն եւ ոչ թէ իրական հաստատ պատճառ մը։ Արդ, բամպակեղէն ապրանքներու սպառումն աղբիւրներու այս սպասողական դիրքը պիտի կրնայ տեւել մինչեւ նոր բերքին երեւան գալը, եւ եթէ այո՛, ասիկա բաւական պիտի ըլլայ շահագէտներուն հեռնարկը ի դերբլ հանելու եւ հոկտ.էն առաջ գները իջուցելու։ Շատ հաւանական է որ մինչեւ որ բամպակի գինը առնուազն միապահին 1½ — 1⅜ բենայի չափ չկարեն ոչ Անգլիոյ, ո՛չ Ամերիկայի մէջ եւ ո՛չ ուրիշ տեղ կարեւոր հրամաններ պիտի տրուին. սակայն միւս կողմէ գործը բացարձակապէս չի դադրիր. բամբաթիւեղը մնացած վաճառականներ ստիպուած պիտի ըլլան գնել իրենց կարգ մը անհրաժեշտ ձեռնարկներ՝ սթօքնին տեսակաւորեալ պահելու համար, ինչ որ կը նշանակէ խնդրանքի գոյութիւն մը, իբրեւ շատ նուազ չափով։ — Մեր համոզումն է թէ, մինչեւ նոր բերքին երեւան գալը յաւ անկանոն հրապարակ մը պիտի ունենանք, եւ հաւանական է որ 1900 ին պէս սովի գներ երեւան գան։ Սակայն բարեբաղդաբար բաւական ժամանակէ ի վեր տեւող այս տագնապը ա՛լ շատ ընական չի կրնար ըլլալ։ Նոր բերքին երեւան գալուն, տարակոյս չկայ, հրապարակը իր կանոնաւոր վիճակը պիտի ստանայ, պայմանաւ որ նոր բերքը փոքր քանակ մը չներկայացնէ։ Մինչեւ հիմա նոր բերքին նկատմամբ հասած լուրերը բաւական գոհացուցիչ են։ Այս տարի անցեալ տարուընէ աւելի իսկ տարածութեան մը վրայ բամպակ մշակած են Միացեալ Նահանգաց մէջ, եւ լրեցինք տասկաւին թէ նոր հասնող բերքը ծանր վնաս մը կրած ըլլայ, բացի տեղ տեղ չափազանց անձրեւներու գոյութենէն եւայլն, որոնք մեծ կարեւորութիւն մը չունին։ Եթէ նպաստաւոր օդեր շարունակեն, եւ կանխահաս ցուրտեր չպատահին, կարծողներ կան թէ յառաջիկայ եղանակին նմանը չտեսնուած մեծութեամբ բերք մը երեւան գայ, նոյն իսկ 12 միլիոն հակ, ինչ որ պէտք եղածէն շատ աւելի չէ ընաւ, ամբողջ աշխարհի բամպակեղէն ապրանքներու յարաճուն խնդրանքին համար։

Գաղափար մը տալու համար, բամպակի սրօթ գնոյն 1902 Սեպտեմբերէն ի վեր ունեցած շարժումներուն վրայ, հետեւեալ թիւերը կը ներկայացնենք։

Սեպտ. 5	5 3/16 բ.	Մարտ 6	5. 32 բ.
» 19	5 1/8 »	» 20	5. 40 »
Հոկտ. 3	4. 86 »	Ապրիլ 3	5. 36 »
» 17	4. 72 »	» 17	4. 42 »
Նոյեմ. 1	4. 52 »	Մայիս 1	5. 56 »
» 14	4. 48 »	» 15	6. 16 »
Դեկտ. 12	4. 50 »	» 29	6. 34 »
Յունվ. 2	4. 72 »	Յունե. 12	6. 82 »
» 16	4. 80 »	» 26	6. 96 »
Փեբր. 6	4. 88 »	Յուլ. 3	6. 64 »
» 30	5. 38 »	» 17	6. 44 »
		» 24	6. 60 »

Աւելորդ է ըսել, կառուցողներու գները բամպակի գներուն համեմատութեամբ բանտատուած են, տեղ տեղ աւելի իսկ։ Դեկտեմբերի, Յունուարի գիներուն վրայ 125 եարտանց լրմբերուն 3 էն մինչեւ 4 շիլին աւելի կը պահանջեն, հիմա որ եարտային ¼ էն ⅜ բ. աւելի ըսել է։

Ցաւալի է տեսնել թէ, այս տարուան Պոլսոյ ու գաւառներուն բամպակեղէն ապրանքներուն խնդրանքին վերջին ծայր նուազ ըլլալուն հետեւանքով՝ Պոլսոյ մէջ գներուն վրայ ո՛եւ է համեմատական յաւելում ձեռք բերել անկարելի եղած է։ Այսօր Պոլսոյ մէջ ծախուած ապրանքներուն գներով հոս հայթայթել բացարձակապէս անկարելի է կարգ մը ապրանքներ։ Վերջին ժամանակներս միագոյն ու նրբաճաշակ տպագծներու խնդրանքը չնշուած ըլլալով, գրեթէ ամէն վաճառականն աւելի կամ նուազ քանակներու մրցանն, գլխաւորաբար Կրաֆիլոնի shirtingներուն եւ անոնց նման ապրանքներու։ Եւ որովհետեւ գլխաւորաբար գարնան գործերու ծայրայեղ դադար մը կար հոս, այդ եղանակին վտանգաւոր տեսակները չտեսան սթօքներուն վրայ աւելորդ բեռեր դարձան։ Արդիւնքը սա եղաւ որ, դրամ հասցնելու անխուսափելի պատճառաւ, խեղճ գիներով ապրանքներ ծախուեցան, հակառակ հոստեղի բարձրացումներուն։

ՊԱՅՐ

ԳԱԻԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՏԻՏԷ ԱՂԱՃ, 20 Յուլիս

Տարօրեան երկսեռ վարժարանիս ամավերջի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ 6 յուլիս կիրակի օրը, Ս. Կարապետ եկեղեցիի պարտէզին մէջ, որ յատկապէս դրօշազարդուած էր ընտիր դասերով։ Երկսեռ հոծ բազմութիւն մը լեցուած էր։ Ժամ Զին կառավարիչ Բէրթեվ պէյը՝ շրջապատուած քաղաքային եւ դատական պաշտօնեաներէ՝ բարեհաճեցաւ իր ներկայութեամբ պատուել հանդէսը. ներկայ էր նաեւ տեղւոյս Հանր. Պարքի վարչութեան պաշտօնեաներէն Բոլ էֆ. Ալան։

Հանդէսին բացումը ակսաւ Թրքերէն երգով մը՝ զոր յաջողութեամբ երգեցին երկսեռ աշակերտները։ Ապա վարժարանի ուսուցիչ Ստեփան էֆ. Փափազեանի կողմէ Թրքերէն ուղերձ մը՝ Վահ. Մուլթանին արեւշատութեան եւ կառավարիչ պէյին բարի գալստեան ձօնուած. դարձեալ Թրքերէն երգ մը՝ որուն յաջորդեց ճառ մը «Ուսման կարեւորութեան վրայ» զոր խօսեցաւ վարժարանի առներէն Պ. Վասիլ Հայուն։ Թարգմանիչն էր Պարոն Հրաչիա։ Կարգապահութիւնը կատարեալ էր, շնորհիւ Թաղ. Խորհուրդի եւ քննիչ յանձնախմբի անդամներուն որոնք աչալուրջ հսկողութիւն մը կատարեցին։

Մրցանակներու բաշխումն յետոյ հանդիսականները ընտիր սիկառէթներով եւ պզոպզոկով հիւրասիրեցան։ Կառավարիչ պէյը շնորհակալութիւն յայտնելով Տ. Ցեղու Հօր եւ աշխատող պաշտօնէութեան՝ գոհ սրտով մեկնեցաւ։

Կառավարիչ պէյին մեկնելէն յետոյ՝ յարգելի ուսուցիչը կրթութեան պէտքին վրայ հայերէն ընտիր բանախօսութիւն մը արտասանելով՝ ծանրացաւ այն կէտին վրայ թէ ծնողքներու աւագ պարտականութիւնն է իրենց զաւակը ժամանակին ընթացքին հասնիմատ կրթել. ցաւ յայտնեց ա՛յն անտարբեր ծնողներու հոգեր որոնք իրենց զաւակ դրչի ամսականը ու երեք ղրչի գրքի ծախքը ամիսներով չեն վճարեր՝ աղքատութիւն կեղծելով, վրայոյ անդին՝ անկարեւոր պէտքերու համար անոր ծախքեր ընելէ չեն քաշուիր։ Մեծ ապաւորութիւն ըրաւ ծնողքներու վրայ յարգելի ուսուցչին ատենախօսութիւնը։ Ցետոյ Տ. Ցեղու Հայրը պահպանիչով մը փակեց հանդէսը՝ օրհնելով ուսուցիչը եւ հանդիսականները. կէս օր էր՝ հանդիսականները մեկնեցան գոհ տպաւորութեան մը ներքեւ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՊԱԳՈՒԼԱՆ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Գ.

(Շար. եւ վերջ)

Բաւական երկար ժամանակամիջոց մը անցած էր, յօրմէնեակ բաժնուած էինք իրարմէ. Լուիզին ո՛չ մէկ նամակ. լուր ստացած էի. չէի ալ համարձակեր նամակ գրել, ու կեանքը ինծի համար ստուպագին, անձկանքոտ բան մը դարձաւ այն առեները։ Իսկ սէրս փոխանակ անոր բացակայութեանը նուազելու՝ ոչընչանալու՝ կը զօրանար ու կը մարձակուէր ընդհակառակը, եւ այս դառն հակադրութեանց առկ՝ հոգիս, սիրտս կը խորտակուէին։ Ո՛չ ծնողքիս լաւագոյն հարս մը ինծի բերելու խաստումը, ո՛չ ալ բարեկամներուս յորդորները կրցան ոտս մել դիս այս անոյշ սէրէն. անո՛ր, միայն անոր կ'ուզէի տէր ըլլալ։

Կիրակի օր մըն էր, մինչ ծնողքիս հետ կը ճաշէինք, սպասաւորը ներս մտաւ ձեռքը հեռագիր մը բռնած. հեռագիրը հօրս ուղղուած էր սա քաղաքեւութեամբ. «Հեռագիրս ստանալուդ պէս ձեր որդւոյն՝ Պ. Ժագի հետ Նորմանթա մեկնելիդիդ կը խնդրուի...»

ՖՐԱՆՍՈՒԱԶ»

Հեռագրին իմաստը չմտրեց մեզ. արդեօք ի՞նչ բան հարկադրած է տիկին Ֆրանսուազը՝ այդ հեռագիրը քալելու։ Անօգուտ տեսնելով աւելորդ տեղ միաք չարչրկելու՝ որոշեցինք ճամբայ ելլել։ Լուիզն՝ իրենց հասցէն առած ըլլալուս համար դժուարութիւն չքաշեցինք իրենց բնակութիւնը գտնելու։ Երկու օր յետոյ, տիկին Ֆրանսուազի տունն էինք։ Ներս մտնելնուս՝ Լուիզը կէս մը ժպտուն կէս մը տխուր՝ դիմաւորեց մեզ եւ ուղղակի մօրը քով առաջնորդեց։ Տիկին Ֆրանսուազ իր հիւանդի անկողնին մէջ չքաղուելով՝ մեծարանօք բարեւեց մեզ. հայրս իսկոյն քովը փութաց եւ սեղմելով հանդերձ ձեռքերը հարցուց.

—Հիւա՞նդ էք տիկին։

—Այո՛, Պ. Բօլ։

—Երբէ՞ն ի վեր։

—Դրեթէ ամիսէ մը ի վեր։

—Հիմա ինչպէս էք։

—Ինծի կը թուի թէ լաւ եմ այսօր, սակայն միշտ մեկնելիութիւնը կը զգամ ներսիդիս։ Բժիշկները թեթեւ կը գտանեն, բայց ես կը կարծեմ թէ ծանր հիւանդութիւն մըն է զիս դգեանողը։ Ու քիչ մը շունչ առնելէ յետոյ շարունակեց.

—Անտարակոյս բուռն հեռաքրքրութեամբ մը կ'ուզէի գիտնալ շարժառիթը՝ որ ձեզ հոս կը բերէ, հէ՞, Պ. Բօլ...

—Իրաւ որ, տիկին, քիչ մը կը հեռաքրքրուինք գիտնալու...։

—Հիմա բացատրեմ, սիրելիս։ Ցայտնի է թէ, այն խօսքերը, որոնք բարկութեամբ ու անխորհրդաբար կ'արտաբերուին, զուրկ են կարեւորութենէ, մանաւանդ՝ երբ զանոնք խօսող անձը ինծի պէս զղջալով՝ ներողութիւն խնդրէ իր գործածած անպատշաճ լեզուին համար, այնպէս չէ...

Ես, տիկին Ֆրանսուազի այս խորհրդաւոր նախաբանէն բան չհասկցայ, եւ ուղղեցի նայուածքով մը հարցաքննել Լուիզը՝ որ մտածումներով պաշարուած ըլլալ կը թուէր։ Տիկին Ֆրանսուազ շարունակելով իր խօսքը ըսաւ.

—Հիմա կը փափաքիմ լուրջ նիւթի մը վրայ խօսիլ ձեզի հետ, Դիտէք թէ ի՞նչ պատճառաւ թողուցի Բարիզը։ Անիմաստ բարկութեամբ թէ՝ զիս, թէ Պ. Ժագը եւ թէ սիրելի աղջիկս Լուիզը մեծ սրտմաշուքներու ենթարկեցի։ Հիմա կը զգամ թէ ասի իսկ անտեղի էր. մանաւանդ երբ իմացայ թէ ձեր զաւակը՝ Պ. Ժագ, վաղանցիկ տարփանք մը չէր որ կը տածէր աղջկանս նկատմամբ՝ այլ լուրջ ու անկեղծ սէր մը, որուն անտարբեր չի կենար նաեւ աղջիկս. ուրեմն կը սիրեն զիրար...։

—Արդ՝ դիս անկողին ձգող հիւանդութենէն ճողոպրելու չառ քի՛չ յոյս ունենալով՝ ձեզի պէս զթասիրտ, մեծանձն ու պատուանդիր անձի մը կը յանձնեմ սիրական Լուիզս, որ անոնք պիտի մնայ աշխարհի վրայ ինձմէ յետոյ. թո՛ղ ան ձեզի հարս ըլլայ ու անդամակցի ձեր պատուակիր ընտանիքին։ Պ. Ժագի ու Լուիզի հաւանութիւնը առնել աւելորդ է. անոնք բոլոր սրտի կը փափաքին ներկայօրէն. խնդիրը ձեր վրայ է ուրեմն. ձեր ձեռքն է այս միացումը։ Պ. Բօլ, արդեօք պիտի հաւանիք առաջարկս ընդունելու։ Լրջանալուս ու ըսածներուս վրայ զղջացեր եմ, բաւ սորվանքով եւ կը մաղթեմ միայն այդ երկու զլուխները միացած տեսնել...։ Ու տիկին Ֆրանսուազ այնպիսի նայուածք մը ուղղեց մեզ երկուքիս՝ որ կը նշանակէր. «Վերջապէս հասաք ձեր ըղձակատին»։ Ես անմիջապէս դէպի հիւանդին անկողինը խոյացայ ու համբոյրներով ծածկեցի ձեռքն անոր՝ որ երջանկութիւնս ինծի վերադարձուց. յետոյ հայրիկիս դառնալով՝ խորունկ ու ջերմ շնորհակալիքս ու երախտագիտութիւնս յայտնեցի. նոյնը ըրաւ եւ Լուիզը։

Դ.

Յաջորդ օրը, բժիշկին արտօնութեամբ, տիկին Ֆրանսուազին հետ ուղղակի Բարիզ եկանք։ Հիւանդութիւնը աննչան բան մըն էր արդէն, որ իր կանոնցի չափազանցող ուղեղին մէջ մեծցած, անագին դարձած էր եւ օր այս գաղափարը ներշնչած էր իրեն։ Հիմա, առողջ էր բոլորովին. մեր հարսանիքը երեք ամիս վերջ պիտի կատարուէր։

Ե.

Մեր ամուսնութեան յաջորդ օրը որոշեցինք որ մեղրալուսնի ամիսը դէպ ի Իտալիոյ մէկ սիրուն կողմը ճամբորդութեամբ անցընենք։ Երբ ճամբայ պիտի ելլէինք, տիկնոջս՝ Լուիզին ականջն ի վար ըսի խնդալով.

—Սիրելի ամուսինս, դեռ կը սիրե՞ս շոքոլան...։

Այն տեսն Լուիզը ուրախութենէ փողփողուն աչքերը վրաս յառելով՝ ըսաւ.

—Կը սիրեմ դեռ, սիրելի Ժագս, սակայն կը վախնամ, մտածելով թէ քիչ մնաց որ երկուքս ալ դժբախտ պիտի ըլլար...։

Կարին Թարգմ. Ա. Ն. Թ.

ՈՒՇԱԳՐԱՒ ԴԷՄՔԵՐ

ՊՕՂՈՍ ՎԱՂԱՐՇԱԿ Տ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Հեռուէն, պատահական հանդիպում մը պիտի բաւէր, յատկանշական տպաւորութեամբ մը համակուելու համար, դիտելով իր տեղադրեալ քալուածքը, ամառպարտ, անհամբեր շարժուձեւերուն միացած, որ միշտ խանդավառ հետապնդում մըն է կարծես, նո՛ր գործի մը, նորագոյն գործառնութեան մը ի խնդիր։ Ցետոյ, իր դիմագծութիւնը, բազմաշաղ կեանքի յարաձուն հոգերէն ազատ՝ նոյնքան արտայայտուն և անհանգիստ նայուածքը ունի իբրեւ լրացուցիչ, թափանցող, խօսուն նայուածք մը, որ ամէն վայրկեան հարցուփորձ մը, բանիւքի մը իմաստը կը բոլորցընէ ճշգրտօրէն։

Ստոյգ է թէ՝ շատ հեղ նոյն իսկ պարզ առանձնայատկութիւն մը երբեմն կը հանէ ինքնտիպ անձնաւորի մը ներքոյակարը, եւ արտաքին երեւոյթները ա՛րքան ալ խաբուսիկ ըլլան՝ դիտելու եւ գտնելու շատ մեծ ոյժ մը չի պահանջուիր, իրականին հետեւութեան յանգելու համար. եւ ասիկա՝ նո՛յն իսկ այդ կարգի հակառակութեանց բաղդատական վերլուծումներուն չնորհիւ։ Մնաց որ՝ ճշմարիտ արժանիքները կեղծիքի մանկէ ոսկեզօծումին չեն կարօտիր, կը նախընտրեն «լալ»՝ «երեւալ»էն։ եւ այս պարագային, շատ անձիդ մտասեւեռում մը վայրկենապէս կրնայ սահմանել բուն ինքնութիւնը ա՛ եւ է տիպարի, անոր զլխաւոր երանգաւորումները ցոյցնելով նկարագրի այս կամ այն պրիսմակէն։

Աւելցնենք ուրեմն թէ՝ Պօղոս Վաղարշակ էֆ. իրաւագէտ-փաստաբան մըն է, որու ներքին մարդը, ազդուած արուեստին ինքնուրոյն բերումներէն, քմահաճոյքի տրամադրութիւններով բարեխառներ է պարուսաքի ամէնէն անհրապոյր ոլորքներն իսկ։ Կեանքի ոլորան հակադրութիւններուն, յարտփոխ անակնկալներուն հետ պայքարող այս առեղծուածային արուեստաւորները՝ այս միեւնոյն նմանութիւնը կը ցուցադրեն ամէն տեղ։ Կարելի է ենթադրել թէ՝ զործին անտանելի տաղտուկներուն դիմադրաւելու ամէնէն անհրամեշտ եւ անվրէպ միջոցն է սոյն ընդհանուր յատկանիշը, որով կը տարբերուի գեւառի թէ Պօղոսյ մէջ ապրող փաստաբաններու դասակարգը, միւս դասակարգերէն։ Այլապէս, անհնար պիտի ըլլար մարքի ու սրտի կաղդուրիչ հանգրեան մը տպահովել, զերծ օրուան յարաձուն յոգնութիւններէն։

Ամէնէն հմտաւաւոր փաստաբաններն ալ, այս գեղեցիկ հակադրութեան կը պարտին իրենց յաջողութիւնը, միանգամայն ժողովուրդին մասչելի ու սիրելի դառնալով։ Ասով կրնանք բացատրել նաեւ Տ. Գաբրիէլեան էֆ.ի չէնչող ու ճառագայթուն կենդանութիւնը, իբրեւ անխուսափելի հակակշիռ գրասենեակի միօրինակ ու լուրջ ժամերուն։

* * *

Իբրեւ ուսումնասէր ու կրթասէր, բացառիկ հմտարուելու աստիճան ակնագրաւ աեղ մը կը գրաւէ իր դասակարգին մէջ, հետեւելի օրինակ մը ընծայելով՝ տպատարուեսներու հետեւող բոլոր անոնց — բժիշկ, փաստաբան եւայլն—որոնք չա՛ռ հեղ մարդկային ամէն աղնիւ զգացում կը խեղդեն, կը ցամքեցնեն իրենց ներքը, գրականութիւն ու կրթութիւն հինցած յանկերգներ կը թուին իրենց, եւ առաւօտէն մինչեւ երեկոյ՝ մեքենական ճիգերէն ջլատուած, այլամերժ զուարճութեան յորձանքներուն մէջ կ'որոնեն կորովի եւ ոյժի վերստացումը, ի նպաստ վաղուանին։ Թողնենք թէ միեւնոյն ոլորմելի լճացումը ցոյց կու տան իրենց գործին մէջ իսկ, ինքնաչխատ զարգացման բարիքներէն զուրկ՝ արուեստին օրրատրէական յառաջացումներուն անտեղեակ՝ միշտ մնալով հոն՝ ուր որ են։

Պօղոս Վաղրշ. էֆ. ուշադիր հետեւող մըն է լրագրութեան ու գրականութեան բոլոր երեւոյթներուն. ժամանակ կը գտնէ պլսահայ բոլոր թերթերը ու հանդէսները ալչքէ անցընելու, եւ բաւական թուով գրքեր ունենալէ յետոյ, կը փափաքի կարդալ ամէն նոր հրատարակութիւն։ Ընթերցումներէն անմիջապէս յետոյ ճշմարիտ հմտոյք մըն է լսել իր քննական տեսութիւնները, սա՛ կամ նա՛ կարծիքին ու եղելութեան նկատմամբ, զորս գիտէ չուտ մը պատշաճեցնել իր ապրած միջավայրին, անկեղծ եւ անկասկած դատափետութեանց մէջ խտացնելով վեհանձն հոգիին բոլանդակ արհամարհանքն ու հեգնութիւնը։ Կը սիրէ գրաւոր յարաբերութիւններ մշակել մեր գրական կարեւոր դէմքերուն հետ, որոնցմէ շատերուն սերտ մտերիմն է արդէն։ ու Պոլսեընակէ մը աւելի ճշգրտութեամբ ծանօթ է շատերուն մասնաւոր կենսագրութեան։ Պղատոնական վերացիկ զգացումներ միայն տածելով չի գոհանար, սակայն, այլ գիտէ գործնականօրէն դնահատել արժանաւորներուն գործունէութիւնը, օգտուելով ամէն հանդիսական առիթներէ։ Այսպէս, ինքն էր մէկը գաւառացի այն գրաւէր անձերէն, որոնք Մամուրեան Ցոդելեանի նուիրատուութեանց մասնակցեցաւ։ Նոյնպէս ինքն էր մեծանուն գրագէտին հոգեհանգիստը փառաւորողը, տեղիս մէջ, ինչ որ առաջնին հաղորդե

Աղդ. Ոչ բանեցին, ուր ազգական սեղան մը ալ սարքուեցաւ իր ծախքով։

Մինչ կը հետաքրքրուի կրթական գործերով, ու շատ աղուր փափագներ ունի տեղական վարչարարներուն համար, որոնց նորօրեակ արդիւնաւորութիւնը գնահատողներէն է ինքն ալ։ Այնպիսի միջավայրերու մէջ, ուր կրթական ամենափալուն ձեռնարկներն իսկ տարիներու կը կարօտին, ժողովուրդին ներշնչելու համար արժանաւոր գուրգուրանք մը դէպի վարպարանը, — ընդունելի է թէ՝ Դարբիէլեան էֆ. եւ իր նըմաններուն ներկայութիւնը դերազանցօրէն մխիթարիչ ազդեցութիւն մը կրնայ ունենալ, մէկ կողմէ անձնական օրինակի ուժեղ ներգործութեամբ մարդկելով ռամիկին կրթական խորունկ անտարբերութիւնը եւ միւս կողմէ ճշմարիտ զօրավիդ մը դառնալով կրթական աշխատաւորներուն։

Գաւառի տեղական տարերն են որ կարելի պիտի գործադրեն, կրթական բեղմնաւոր միջոցներու կիրառութեան համար, ինչ որ ի զուր սպասած ենք կեդրոնէն մինչեւ այսօր։ Այլեւս անուրանալի միամտութիւն մը պիտի ըլլար իրական աջակցութիւններ յուսալ կեդր. Ուսումն. Խորհուրդի մը անուանական նիստերէն, որ մեր վարժարաններու համար՝ ոչինչ, բացարձակօրէն ոչինչ ըրած ունի։ Մենք կը մեղադրենք գաւառական ժողովուրդը, իր գաւակները օտար վարժարան ղրկելու հակամէտ ըլլալուն համար։ Կը մատանանենք տոհմային կրթութեան անհամեմատ առաւելութիւնները, մեր վարժարաններն անոնցինէն շատ աւելի բարեկարգ եւ արդիւնաւոր ցոյց տալ կը ձգտենք. ու նոյն իսկ Ս. Պատրիարք Հայրը միշտ ոյժ կուտայ այս գաղափարին, գրաւոր թէ բերանացի յորդորներով։ Մինչ կը տեսնենք թէ բոլոր ասոնց ջախջախիչ ու գործնական հերքումը կուգայ... Ուսումն. Խորհուրդի արժանայարգ Ատենապետէն, որու դեռատի զաւկին ուսումնական յաջողութիւններուն արձագանգը բերին մեզի բոլոր թերթերը, Պոլսոյ Վիէննական Մխիթարեանց ամավերջի հանդէսներուն առթիւ։ Դէթ գաւառներու մէջ, ենթադրուածէն աւելի ցնցո՛ղ եղաւ ամէնուն հիսթափումը։ Եւ ասիկա՝ անոր համար որ՝ Տոքթ. Թորգոմեան իր դեռատի զաւկին նախակրթութեան համար իսկ անյարմար եւ անբաւական համարած էր մեր բոլոր վարժարանները, որոնց ընդհանուր պատասխանատուութիւնը իր վրայ կը ծանրանայ, սակայն, այնքան տարիներէ ի վեր։ Ու հաւատացէք որ յառաջիկայ դպրոցական տարեշրջանին իսկ մեր մէջ ղղալի պիտի ըլլայ բարձրէն եկող այս անակնկալին վարակումը, եւ այս կողմերու օտար հաստատութիւններն ալ պիտի պարտաւորին հետզհետէ նորանոր յաւելումներով ընդարձակել իրենց կրթական շնչերը... Բանկալթիի վարժարանին նման։

Հետեւաբար, վերադառնալով մեր խօսքին, պիտի չեղծէինք թէ՝ ամենուն համակրանքին արժանի են տեղացի այն հազուագիւտ կրթասէրները, որոնց ամէն դիւրութիւն ընծայելու է ժողովուրդը, ի նպաստ իր զաւակներու մտաւոր զարգացման։ Ամէն ոք վերի լուրին ազդեցութեամբը համակուած է արդէն, այս պահուս, ուստի հարկ չկայ ուրիշ ապացոյցներու անդրադառնալ, համոզուելու համար թէ՝ կեդրոնէն կրթապէս ոչինչ կրնանք սպասել, գէթ առ այժմ։

Անձնական թէ հանրօգուտ գործերու մէջ գերազանցօրէն դրական ըլլալով հանդերձ, պիտի ղարմանա՛ք, երբ ըսեմ որ Պօղոս Վաղարշ էֆ. Թանդ. կրօնասէր ու կղերասէր մըն է։ Թիւեր կը ճանչնամ իրեն չափ դիտակցօրէն պաշտպան մեր կրօնային աւանդութեանց ու ջերմ բարեկամ՝ կղերին։ Բայց թիւրիմացութեան տեղի չտալու համար, յիշեցնենք իր նկարագրին ո՛չ-կրաւորական հանգամանքը. Պէտք էր աւելցնել, ուրեմն, թէ՝ սին ու անհիմն նախապաշարումներու չէ որ կը պարտի բնածին բարեպաշտութիւնը, եւ իր քնադատողի սկզբունքներէն հիւլէ մը իսկ չի՛ զոներ երեւութական արժանիքներու անմիջի՛ւ փքանքին։

Իսկ իրրեւ ընտանիքի բարի ու գուրգուրանքոտ հայր մը, մեր խորին հիացումին արժանի է սա։ այս տեսակէտով ալ օրինակելի տիպար մըն է ինքը, եւ նախանձելի միանգամայն՝ բոլոր լքուածներուն համար։ Զմոռնանք նաեւ թէ՝ իր զաւակներուն օգտին չռայլած անայրիւ ու սրտաբուխ հոգածութիւնը՝ բաւական չնմարելով, տարուէ տարի կը լիւէ ազդ. Ոբբանոցի մէջ պատսպարուող տղաքը։

Բոլոր այս հաղուագիւտ յատկութիւնները իր վրայ միացնող ուշագրաւ անձնաւորութեան գիմանկարը ուարտել կ'ուզէի, մանաւորապէս չեշտելով իր դրդողի եւ խստոյի անժխտելի ձեռնհասութիւնը, առանց որուն անձնական բոլոր բարիմտութիւններն ալ այնքան արդիւնաւոր չպիտի ըլլային։ Ամէն միջավայրի մէջ անպակաս են ազնուասիրտ(՞) ու բարեմիտ (՞) անձեր, որոնք չատ աղուոր բանաձեւեր, համակրոտ ժպիտներ ու գրաւիչ ցոյցեր չեն զլանար, նո՛յն իսկ առաջին հանդիպողին։ Բայց երբ կարգը կու գայ կրթ. կամ բարեգործական ձեռնարկի մը նպաստելու, անկարելի կ'ըլլայ քսակ քսակնուն կապերը, որոնք գորդեան հանգոյցով կ'ամրանան։ Ու քանիներ ալ կան, ասոնցմէ աւելի տարօրինակներ, մշտնջենօրէն անտարբեր, որ սո՛ակ ժամանցի միջոց մը կը նկատեն հանրային ո եւ է դրաղում, ու ժողովական սրահներուն մէջ կը պտտցնեն յաղթապանծ դանդաղութիւնին միայն։

Տ. Դարբիէլեան էֆ. միւնոյն եռանդուն թափը հրաժարէլ զատ անձնական ու հանրային գործառնութեանց մէջ անխոնջ. ու տեղական ժողովներու անդամակցութիւնն ամէն կերպով գոնացուցիչ է պարզապէս։ Իր անսպառ կորովը ու կենսքատ գործունէութիւնը քով քովի բերէ՛ք, ուրեմն հակադիր տիպարներու անտարբերութեան հետ, եւ բաղդատական եզրակացութիւնը՝ չա՛տ չահեկան պիտի ըլլայ, իբրեւ օրինակ նոր սերունդին։

ԼԵՒՈՆ ՍՐԱՊԵԱՆ

Տիարպէքիր

Արտաքին Լուրեր

ՌՈՒՍԻԱ

Ամերիկեան պատուիրակութիւն մը։—Դրամներու սակը։—Նաւատորմը։—Սիպերիոյ երկաթուղիները։—Մահանման ցուն։—Հունձքերը։

Ռուսիոյ էլմտական նախարարը, վերջերս ընդունեց ամերիկեան ու Մէքսիկեան միջազգային յանձնաժողովի մը պատուիրակութիւնը որ Պ. Հանսնայի առաջնորդութեամբ Եւրոպա եկած է՝ ուսումնասիրելու այն միջոցները որոնք ձեռք պիտի առնուին դրամի սակին հաստատուն վիճակ մը տալու եւ արծաթ դրամի դրութիւնը ընդունած երկիրներու մէջ դրամի շրջաբերութեան եղանակը փոփոխութեանց ենթարկելու համար։

—Նովոյէ Վրէմիա կ'ըսէ թէ Սեզարեվիչ զրահաւորը որ Թուլոնի մէջ չինուած է, Բրոնչեամ պիտի չերթայ, ինչպէս ծանուցուեցաւ։ Այդ զրահաւորը մօտերս դէպ ի հարաւ երթալով իր սպառազինումները պիտի ամրողջացնէ եւ ապա Խաղաղական Ովկիանոս պիտի ուղեւորի։

—Սիպերիոյ երկաթուղիին որուն մէջ է նաեւ արեւելեան Չինու դիծը, ամբողջ երկայնութիւնն է 7,783 վերսթ՝ սա բաժանումով.—3,140՝ բուն իսկ Սիպերիոյ դիծը, 1,418՝ անդրպայքալեանը, 812՝ Ուսուրի եւ 2418 արեւելեան Չինու։ Ամբողջ գիծին չինութեան համար մինչեւ հիմա 780 միլիոն ռուպլի ծախսուած է։ Բեդերպուրգի ու Վլատիվոսթոքի միջեւ հեռաւորութիւնն է 7,217 վերսթ է եւ Բեդերպուրգի ու Բորթ-Արթուրի միջեւ ալ 7,535։

—Առեւտրական եւ ճարտարարուեստի լրագիրները հրատարակեցին տեղեկութիւն ներ եւրոպական ամբողջ Ռուսիոյ արտերուն վիճակին վրայ յուլիս 15/28 ին։ Նոյն թերթը կ'ըսէ թէ յունիսի վերջին շաբաթը եւ յուլիսի առաջին երկու շաբաթները այնքան նպաստաւոր չեն եղած ցորեններու աճումին։ Հիմակուընէ համոզում գոյացած է թէ հունձքը, իր ամբողջութեանը մէջ, շատ վար պիտի ըլլայ նախնական գուշակութիւններէն։ Գարնան ցորենները մասնաւորապէս վնասուած են հիւսիսային արեւելեան կողմը, Վոլգայի նահանգներուն մէջ եւ Ուրալի ու Վոլգայի միւս կողմը գտնուած գաւառներուն մէջ։ Զմեռնայ ցորենները այդ միեւնոյն տեղերը գոհացուցիչ են, բացի Վիտեբսքի նահանգները։ Հարաւային արեւմտեան նահանգներուն եւ Նոր-Ռուսիոյ մէջ լաւ հունձք մը յուսալի է թէ՝ ամառուան եւ թէ ձմեռուան ցորեններու համար, միայն քանի մը տեղեր հեղձաղներ վնասուած են չափազանց անձրեւներէ։ Ռուսիոյ կենդրոնին մէջ ձմեռուան ցորենը խիստ լաւ է, մինչդեռ գարնան ցորենը ու հնձարը գոհացուցիչ վիճակ մը չունին։ Սեւ Մօլի եզերքները եւ հարաւային արեւելեան կողմն ալ լաւ հունձքի մը կը սպասուի։ Հիւսիսային արեւմտեան կողմը, Լիմերու երկիրը՝ Լիթուանիա եւ պալթիկեան նահանգներու մէջ ձմեռուան ցորենը մինչեւ քանակութենէն վար է։ Վիսթուլի գաւառներուն մէջ գոհացուցիչ հունձքի մը կը սպասուէր, բայց տասնընդհանրապէս օր տեղացած հեղեղումներ անձրեւներ կացութիւնը շատ փոխեցին։ Իր ամբողջութեանը մէջ եւրոպական Ռուսիոյ հունձքը շատ լաւ է այս տարի, մանաւանդ ցորենի մասին։ Հնձարի բերքը միջինէն վար պիտի ըլլայ, իսկ վարակիները ու գարիները միջինին պիտի մօտենայ։ Եգիպտացորենն ալ լաւ վիճակի մէջ է։

—Ուպոլքովի հիւանդանոցը տարուեցաւ Բաթէրին Իվանով անուն կին մը՝ 25 տարեկան որ ուրբ օրէ ի վեր մահանման քունի (լեթարժի) ենթարկուած է։ Վլատիմի վանքը ժամանելով հիւանդանոցի իջեւանած էր։ Առաջին իրիկունէն սկսաւ քնանալ, դայն արթնցնելու համար եղած բոլոր փորձերը ապարդիւն մնացին։ Վանականները տեսնելով որ քունը կը շարունակուի եւ օրերը կ'անցնին, այդ կինը չօգնեալով ու երկաթուղիով Բեթերսպուրգ ղրկեցին։ Բաթէրին Իվանով յուլիս 19/1 օգոստոսին աչքերը բացաւ, բայց շուրջը անցած դարձածին անտարբեր էր։

ԱՆԳԼԻԱ

Նախարարական տագնապ։—Խորհրդարանին լուծումը։—Ազնուականութեան տիտղոսի մը պատմութիւնը։

Լոնտոնի մէջ նախարարական տագնապի եւ Խորհրդարանին մօտակայ լուծմանը վրայ միայն կը խօսուի։ Կ'ըսուի նոյն իսկ թէ Սըր Ուիլիըմ Հարքորթի կարծիքին նայելով՝ Խորհրդարանը պիտի լուծուի յառաջիկայ ամառն։ Իրողութիւնը այն է որ դանիճին մէջ անհամաձայնութիւն կայ եւ եթէ նախարարաց Խորհուրդին յառաջիկայ նիստերէն մէկին մէջ Պ. Զէմպրլէն չյաջողի համոզել Տըվընշայրի դուքսը, ինչ որ նուազ հաւանական կ'երեւայ, անպատճառ նախարարական տագնապ պիտի ծագի, վասն զի դահլիճը հրաժարէլ զատ ուրիշ միջոց պիտի չտեսնեն։ Կարելի է որ այդ պարագային Լտուարտ թագաւորը Տըվընշայրի դուքսին յանձնէ նոր նախարարութեան կազմութիւնը, սակայն խորհրդարանական շրջանակներու մէջ չի յուսացուիր որ դուքսը ընդունի այդ դժուարին գործը, եւ որովհետեւ միւս կողմէ ազատական կուսակցութեան պատկանող դահլիճի մը կազմութիւնը աւելի դժուարին է, ուստի Պ. Զէմպրլէնի առաջ բերած կացութենէն դուրս ելնելու համար Խորհրդարանը լուծելէ զատ ուրիշ միջոց չկայ։ Նախարարական շրջանակներու մէջ կը յայտարարուի, սակայն, թէ ընաւ մտադրութիւն չկայ Խորհրդարանը լուծելու, բայց հանրութեան մէջ հակառակ համոզում մը կը տիրէ եւ ամէն ոք կը պատրաստուի ընտրական պայքարին որ բաւական բուռն պիտի ըլլայ։

—Սըր Ֆրանսիզ Լյէմէր Կրէվիս-Սօսլ գնդապետին մահուան առթիւ կը պատմուի թէ անոր մեծ հայրը ինչ պարագաներու մէջ ազնուականութեան տիտղոս ստացած է։ Նկար մը ունէր զոր Անգլիոյ Կիյեոմ Դ. թագաւորը մեծապէս կը փափաքէր գնելու։ Դիմադրեցին մեծ հայրը ըսել տուաւ թէ նկարը ծախու չէ, բայց եթէ թագաւորը այնպէս կը նկատէ թէ անոր տէրը Պառոնի տիտղոս ստանալու արժանի է, հապա՛ մը պիտի զդայ իրրեւ նուէր զայն թագաւորին ներկայացնելով։ Կիյեոմ Դ. իսկոյն Պառոնի տիտղոսը շնորհեց անոր։

—Պրէսթոնրոտի մէջ հնավաճառ մը, Էչերի Լինկէրտ, վերջերս մեռաւ։ Իրրեւ հարուստ ճանչցուած էր, բայց ոչ ոք գիտէր անոր դրամներուն պահուած տեղը։ Վերջապէս քուրջերու մէջէն գտնուեցան արժեթուղթեր եւ դրամներ՝ հարիւր հազարանոց Սունդերլենդ հաղար անգլիական ոսկիի արժէքով։ Էչերի Լինկէրտ նախ գործարանի մը մէջ ընդունուած էր իրրեւ գործաւոր, բայց իր անհանդարտ ընթացքին համար ճանաչուեցաւ։ Ուստի հնավաճառութեան ձեռնարկեց եւ գործերը բաւական յաջող երթալով մեծ դիրք մը գրաւեց այդ ասպարէզին մէջ։ Էչերի Լինկէրտ երկու հարիւր ոսկի միայն կատկած է իր կնոջը, իսկ մնացած մասը բաշխած է իր տղոց եւ Պրէսթոնրոտի հիւանդանոցին։

ԱՆԴԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Իրաւարարական դատաձայնագրութիւնը։—Պ. տ'Էրբուրնէ տը Քոնսթանի նամակը։—Անգլիացի երեսփոխանի մը յայտարարութիւնը։

Մորնինկ Լիթըր կը հրատարակէ համարատուութիւնը երեսփոխան եւ միջազգային իրաւարարութեան անգլիական դաշնակցութեան պատուակալ քարտուղար Պ. Ու. Ռ. Բրէմըրի հետ կատարուած տեսակցութիւնն մը Պ. տ'Էրբուրնէլ տը Քոնսթանի նամակին առթիւ։ Պ. Բրէմըր կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի ծերակուտականներուն ու երեսփոխաններուն կողմէ վերջերս Լոնտոնի տրուած այցելութիւնը աքանչելի արդիւնքներ պիտի ունենայ։ Անգլիացի երեսփոխանը, պատասխանելով այն հարցումին թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ կատարուելիք բանակցութեանց հանգամանքը, ըսաւ.—«Նոխ կայ անգլիացի երեսփոխաններուն Բարիզի տալիք այցելութիւնը որ մինչեւ հիմա նոյեմբեր 25ին համար օրոշուած է, բայց ո՞վ գիտէ, կարելի է որ մինչեւ այն ատեն Անգլիոյ մէջ երեսփոխանական ընտրութեանց ձեռնարկուի։ Այդ այցելութենէն եւքը, եթէ տեղի ունենայ, շատ հաւանական է որ երկու կառավարութիւնները բանակցութեան ձեռնարկեն։ Առ այժմ չեմ կրնար այդ մասին երկար խօսիլ, սակայն բան մը միայն կրնամ վստահեցնել ձեզի՝ այն է թէ կրնայ ըլլալ որ երկու կառավարութիւնները մղուին իրաւարարական դաշնադրութիւն մը կնքելու՝ զանազան աղդեցութեանց միջամտութեամբը։» Պ. Բրէմըր եզրակացուց, ըսելով որ ապագային համար կատարեալ վստահութիւն ունի, թէ Ազգերոյ նախարարութեան բոլոր անդամները նպաստաւորութեան են այդ դաշնադրութեան եւ թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնն ալ նոյն կարծիքէն է։ Պէտք է ըսել որ Պ. Բրէմըրի հեղինակութիւնը անվիճելի է իրաւարարութեան վերաբերեալ խնդիրներու մասին։ Տիլի Նիւզ միեւնոյն խնդրոյ վրայ գրած մէկ յօդուածի մը մէջ կը խնդրէ Անգլիոյ կառավարութենէն յայտարարութիւն մը ընել Պ. տ'Էրբուրնէլ եւ Քոնսթանի նամակին նկատմամբ։ Տիլի Նիւզ կը յարէ.—«Մեր ուզածն ալ այն է որ Պ. Զէմպրլէն ու Լորտ Լանստաուն համակարծիք ըլլան նաւատորմի ծախքերուն զեղչուելուն. բայց Ֆրանսայի երեսփոխանին նամակէն աւելի բացարձակ յայտարարութեան մը պէտք ունինք։ Այդ նամակէն բաւական բաներ կ'իմանանք, որ սակայն կը մոռնայ յայտնելու Անգլիոյ կառավարութեան կարծիքը։ Նախարարութիւն մը ունինք։ Երեսփ. ժողովին մէջ արուած հարցերոյթէ մը եւքը արտասանուած գեղեցիկ ճառերով չէ որ կը կառավարուինք։»

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Փոխարքան։ — Պատասխանատու պաշտամանաժամ։ — Լրագիրներուն կարծիքը։

Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Հնդկաստանի փոխարքայ Լորտ Քըրզըն, որուն պաշտօնավարութեան պայմանաժամը աւարտած էր, Լտուարտ թագաւորին եւ նախարարութեան թախանձագին յանձնարարութեան վրայ՝ պիտի շարունակէ իր պաշտօնը։ Անգլիոյ լրագիրները միահամուռ արխարութիւն կը յայտնեն թէ Լորտ Քըրզընը հաւանած է շարունակելու իր կարեւոր ու բարձր պաշտօնը։ Նոյն լրագիրներ այդ առթիւ թէ՝ շնորհակալութիւն կը յայտնեն եւ թէ մեծ գովեստով կը խօսին Լորտ Քըրզընի վրայ։ Թայմզ յոյս կը յայտնէ թէ Լորտ Քըրզընն պիտի յաջողի կատարելագործել տնտեսական բարեկարգման մեծ գործը Հնդկաստանի մէջ։ Թայմզ կը յարէ թէ Լորտ Քըրզընն ուրիշ մեծ պարտականութիւն մը ունի, այն է բրիտանական տէրութեան սահմանագրը լսելիներուն պաշտպանութիւնը։ Որ եւ է քաղաքական անձնաւորութիւն, կ'ըսէ Թայմզ, Լորտ Քըրզընի չափ այնքան յըստակ կերպով չէ ըմբռնած ճշմարիտ հանգամանքը այն ձեւափոխութեանց, որոնք վերջին տարիներս կատարուած են կեդրոնական Ասիոյ մէջ։ Ճիշդ այդ յատկութեան համար է որ Լորտ Քըրզընն օգտակար ու թանկագին է այսօր, երբ Հընդկաստան միջազգային քաղաքականութեան առաջին կարգին վրայ կը գտնուի։

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամերիկեան թղթատարական վարչութիւնը։ — Նոր գիւղ մը։ — Իշխանական սիրային վէպ մը։ — Գարեջուրի սպառումը Գերմանիի մէջ։ — Հեղինակութեան իրաւունքի։ Բացօթեայ ամուսնութիւններ։

Ասկէ առաջ գրեցինք Ուաշինկթընի թղթատարական վարչութեան մէջ գործուած դեղծումներուն վրայ։ Երդուեալներու մարմին մը քննութիւն կատարելով ինը հոգի ամբաստանութեան ենթարկեր է, որոնք բարձր պաշտօնատարներ են։ Ատոնք դրամով ձեռք անցուցեր են իրենց պաշտօնը ու անձնական շահեր ապահովեր են կնքուած կարգ մը պայմանագրութեանց մէջ։ Քննիչներուն աշխատութիւնը չէ աւարտած դեռ, եւ կը կարծուի թէ ուրիշ դեղծումներ ալ երեւան ելլեն։ Նախագահ Ռուզվէլթ որոշած է բոլորովին մաքրել սրբել թղթատարական վարչութեան մէջ գտնուած դեղծարարները։

— Բէնսիլվանիոյ համալսարանին բրոֆէսէօրներէն Պ. Կուտսրլիր կը յայտարարէ թէ մարդկային մարմինը այնպիսի ճառագայթումներ ունի, որոնք մանաւոր ազդեցութիւն մը ունին լուսանկարչութեան բլաքին վրայ։ Այդ լուսաւոր ճառագայթումները դժուարաւ կը թափանցեն ապակիին մէջ, բայց դիւրաւ կ'անցնին ալիմինիոմի մէջէն։ Եթէ հաստատուի այս երեւոյթին ճշդութիւնը, կը մնայ գիտնալ թէ այդ ճառագայթումներ արդի՞նք են մարդկային մարմնոյն սեփական ելեկտրականութեան թէ ոչ առաջկու գայ երկրիս մակերեւոյթին վրայ գտնուող մարմիններու ելեկտրականութեամբ։

—Վերջերս Կրացի մէջ մեռեր է Պառոն Ուսաքինկթըն, որ ասկէ առաջ Օլտենպուրկի մեծ-դուքսին արքունիքին մէջ դաշնակի դաս կու տար Ֆրէտերիք արշիդքսուհիին։ Պառոնը քիչ ատենէն սիրականը եղաւ Բոլ-Ֆրէտերիք-Աւկուսթ մեծ-դուքսին, ու օրին մէկը, դքսուհին յայտարարեց թէ կը սիրէր Պառոնը եւ թէ կ'ուզէր ամուսնանալ անոր հետ։ Մեծ-դուքսը երկար ատեն հակառակեցաւ այս ամուսնութեան. ի վերջոյ տեղի տուաւ, սա պայմանաւ որ դքսուհին ու իր ամուսինը պիտի բնակէին Օլդենպուրկի դքսութեան հողէն դուրս։ Մանկամարդ իշխանուհին հրամարեցաւ իր տիտղոսներէն եւ պառոն Ուսաքինկթընի հետ քաղաքացաւ Մթիրիա։ Հօրը մահուընէն յետոյ, մանկամարդ կինը Օլդենպուրկ դարձաւ, ուր սիրալիր կերպով ընդունուեցաւ եղբորը՝ Բիէր մեծ դուքսին կողմէ։ Սակայն այս սիրային վէպը տխուր վախճան մը ունեցաւ։ Պառոն Ուսաքինկթընը քիչ ատենէն լքած էր իր կինը։ առած դրամները ձիարշաւներու եւ Վիէննայի ակումբներուն մէջ մխած ըլլալով։ Բիէր մեծ դուքսը քանիցս վճարած էր պառոնին պարտքը, բայց չէր կրնար ապահովել իր քրոջ երջանկութիւնը։ Ֆրէտերիք արշիդքսուհին ծաղիկ հասակի մէջ մեռաւ վշտէն, դժբաղդ ըլլալով իր կնքած սիրային ամուսնութեան երեսէն։

—Պէրլինցիները որքան քիչ վատկին նոյնքան նուազ գարեջուր կը խմեն։ 1898էն 1900, Գերմանիոյ ճարտարագործութեան ամէնէն բարգաւաճ տարիներուն մէջ, Պէրլինցին, միջին հաշուով, 209 լիտրա գարեջուր կը խմէր տարին, այսինքն մարդ գլուխ մէկուկէս լիտրա, հաշուին մէջ չդնելով կիները, ծերերը եւ տղաքը։ 1902ին, տնտեսական տագնապներէն յետոյ, գարեջրի սպառումը ինկաւ 114 լիտրայի մարդ գլուխ, ու Պէրլինի ամբողջական սպառումը, որ 1900ին կը հասնէր 4,172,030 հէքթոլիտրի, 1902ին ինկաւ 2,817,493 հէքթոլիտրի։ Պէրլինի գարեջրի գործարաններուն արտադրութիւնը 241,870 հէքթոլիտր նուազեցաւ։ Ասով հանդերձ՝ Պէրլին ոչ նուազ գարեջուր կ'արտադրէ քան Սլզաս-Լորէն ու Պաւարիոյ դքսութիւնը մէկտեղ։ Պէրլինի գարեջուրը, ընդհանրապէս, թեթեւ, խարտեաշ ու բաւական քանակութեամբ ալքոլ կը պարունակէ։

—Երգահանները ամէնէն աւելի հեղինակի իրաւունք կը սահանան, իրենց եռին ձգելով թատերագիրները ու մատենագիրները։ Վիկնէրի ժառանգորդները տար 800 հազար ֆր. հեղինակութեան վարձք կը սահանան։ Լոհենկրինը անցեալ տարի, 997 անգամ ներկայացուած է գերմանական երկիրներուն, իսկ 420 անգամ լատին երկիրներու մէջ։ 272,000 մարք հեղինակութեան իրաւունք տրուած է այդ ներկայացումներուն մէջ։ Թանհոուզերի 478 ներկայացումները 141,000 մարք արտադրած էն, առանց հաշուելու սլաւական երկիրներու մէջ տրուած ներկայացումները։ Մեր շանթերը՝ 12,000, Վեսթ Ֆալիոյ՝ 51,000, Վայմարի Լ'որ տիւ Ռեյնը եւ ուրիշ նուագախաղեր 102,000 մարք արտադրած են իրր հեղինակի իրաւունք, միայն Գերմանիոյ մէջ։ Ամբողջ գումարը կը հասնի 600,000 մարքի։

—Բացօթեայ կատարուած հարսնիքները՝ իրր նորութիւն՝ հետզհետէ սովորական կը դառնան Մ. Նահանգաց մէջ։ Քանի մը շաբաթ առաջ ցորենի արտի մը մէջ ամուսնութիւն մը կատարուեր է, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան մը։ Քալիֆորնիայի մէջ ալ հարսանեկան արարողութիւն մը կատարուեր է գայլուկի արտի մը մէջ, յետոյ դաշտային հանդէս մը տրուեր է։ Հարսանեկան բազմութիւնը նկարագեղ տեսարան մը կը պարդէր։ Ուրիշներ, բանաստեղծութեան սիրահար, կ'ամուսնանան անառներուն խորը, դարստանններու պուրակներուն մէջ, եւ նոյն իսկ լիճերու վրայ երթեւեկող նաւերու մէջ։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Բ. Դրան թարգմանութեանց սենեակին միւմէեղ Շիւքրի պէյի։

—Համա գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Ուրֆայի նախկին կառավարիչ Սաատի պէյ։ Գըրչէրի գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Համայի կառավարիչ Ասաֆ փաշա։

—Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ դեղավաճառ Գասպարեան էֆ.ի որդւոյն՝ Ժողէֆ էֆ.ի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ թղթատարանի քննիչ ճիւղին անդամներէն Սալի Բէֆիզ փաշայի կնոջ եւ երրորդ կարգի՝ աղջկանը։

—Լիւգաթի արծաթ չքադրամ՝ Սպարապետի Դրան տրձանագրութեանց ճիւղին տեսուչ Սամի պէյի եւ ծածկագրութեանց դիւանին տեսուչ Ճէմալ պէյի։

ՄԱԳԻՍՏՐԱՆ ՀԱՄՈՑԹՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Կ. Պոլսոյ մաքսատանց հասոյթները աւելցնելու մասին մանրազնին քննութիւն կատարուի, կարգ մը ապրանքներու եւ առարկաներու մաքսերու հասոյթին նուազելուն պատճառները երեւան հանուին եւ վերջապէս ամէն միջոց ձեռք առնուի մաքսատանց հասոյթները աւելցնելու համար։ Այդ նըպատակով մաքսային Խորհուրդին անդամներէն եւ քննիչներէն մէյ-մէկ հոգի ամէն օր կարգաւ Պոլսոյ ներքին եւ օտար ապրանքներու, մրգեղէններու ու ատաղձի, Դալաթիոյ ներքին եւ օտար ապրանքներու, ոգելից ըմպելիներու ու արմտիքներու եւ Հայտար Փաշայի մաքսատունները երթալով հարկ եղած քննութիւնները կատարեն. նաեւ մաքսանենգութեանց պատճառները երեւան հանելով զանոնք բոլորովին արդիւելու միջոցները ձեռք առնուին ու գործադրուին։ Ամէն օր մաքսային հասոյթներու քանակութիւնը մանրամասնօրէն տեղեկագրել յատս կայս. Դռնոյեայ։ Մաքսի փոխարէն առնուած ապրանքներու վերաբերեալ գործողութիւնները աւելի կանոնաւոր կերպով կատարուին եւ այդ ապրանքները լաւ պահպանուին։ Գաւառներու մաքսատանց հասոյթները աւելցնելու մասին ալ միւնոյն եւ զանակով քննութիւն կատարուի։ Կայս. այդ իրաւէն երկուրնէ սկսաւ գործադրուիլ։ Գաւառներու ղրկուելիք քննիչներն ալ քանի մը օրէն ընտրուելով ճամբայ պիտի հանուին։

ՄԱՒԶԵՐԵԱՆ ՓԱՓՈՒՇՏ. — Կայս. Իրատէի մը համաձայն, ձեռնհաս պաշտօնարանը գնեց այն իրեղէնները, որոնք անհրաժեշտ են Զէյթունցիներուն գործարանին մէջ օրական երեք հարիւր հաղար փամփուշտ պատրաստելու համար։ Փամփուշտներու պատրաստութիւնը արդէն սկսուած է։

ՄԱՒՍՈՒՄԷԼԻ վարչութեան հաշիւները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը՝ կ'ըսէ Սապահ, քննեց արկղին գործառնութիւնները եւ տեսաւ թէ կարգ մը տեղեր իրրեւ փոխառութիւն եւ պարզ մուրհակներու մէջոցաւ բաւական դրամ տրուած է, ինչ որ արգիլուած է եւ հակառակ կը նկատուի հաշուական կանոններու։ Ուստի յանձնաժողովը հրամայեց որ այդ գումարներուն տրուած տեղերը գտնուելով իսկոյն պէտք եղածը գործադրուի։ Յանձնաժողովը տեսաւ նաեւ թէ ամսաթղթակի եւ գոյքերու փոխարէն տրուած «հավալէ»ներն ալ կանոնաւոր կերպով չեն տրուած. միանգամայն թէ «ռաֆէթեթ»ի հաշուէն գոյանալիք հասոյթներէն հատուցուելու պայմանաւ նշանակուած եւ «հավալէ»ի տեղ ընկալագիրներ տրուած են առնելիքի աէրերուն։ Յանձնաժողովը նկատելով որ հասոյթի մը երբ տեղի ունենալէն առաջ իրրեւ մուտք արձանագրուի, հաշուական գործողութիւնները կը խանգարուին, «հավալէ»ներու այդ խնդրոյն համար քննութեան ձեռնարկեց։ Ցեսոյ ամսաթղթակներու բաշխման ընկալագիրները պիտի քննուին։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԻԺԻՆ. — Բաղի-Պուրս հետեւեալը կը հրատարակէ.- «Օսմ. ծխախոտի Ռիժինի բաժնեթուղթերու մասին քանի մը օրէ ի վեր ոգեւորութիւն մը կը տիրէ։ Այդ բարւոք վիճակին պատճառն է անուշտ ներկայ տարեշրջանին առաջին չորս ամիսներու արդիւնքներուն հրատարակութիւնը։ Այդ շրջանին մէջ վաճառումներու գումարը հասած է 818,000 օսմ. ոսկիի, մինչդեռ նախորդ տարին 731,000 էր, որպէ 82,000 ոսկի առաւելութիւն մը կայ։ Եթէ հասանքը շարունակէ, եւ պատճառ մըն ալ չկայ որ փոխուի, 1903–1904ի վաճառումներուն գումարը 2,400,000 օսմ. ոսկիի աւելի պիտի ըլլայ եւ վերջապէս 250,000 ոսկիի առաւելութիւն մը ցոյց պիտի տայ 1902–1903 տարեշրջանին վրայ։ 1902–1903 զուտ շահերը տակաւին յայտնի չեն, վասն զի բաժնետէրերու ընդհանուր ժողովը հակոտեմբերին պիտի գումարուի եւ հաշիւները այն ատեն միայն յայտնի պիտի ըլլան. սակայն է որ 1901–1902 տարեշրջանին հնա բաղդատելով հասոյթի մեծ առաւելութիւն մը կայ եւ թէ վարչական խորհուրդը տասնընդեր ֆր.ի չափաբաժին պիտի առաջարկէ։ Ներկայ տարեշրջանին համար ալ Բոք Լիպա կ'ենթադրէ թէ նկատողութեան առնելով հասոյթները, ամէնէն քիչ քսանմէկ ֆր. պիտի ըլլայ։ Բոք Լիպա աւելի առաջ երթալով կ'ըսէ թէ ապագային աւելի պիտի բարձրանայ շահաբաժիններու քանակութիւնը, քանի որ մաքսանենգութեանց առաջքը կ'առնուի եւ օսմ. ծխախոտներու արտածումը կ'աւելնայ։ Անգլիական եւ ամերիկեան ագենտներ խիստ շահաւոր առաջարկութիւններ կ'ընեն օսմ. ծխախտի Ռեժիին։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ յանձնաժողովին առջի օրուան նիստին, կ'ըսէ Մոնիթէօր, ներկայ գտնուեցան Պ. Պ. Կասթոն Օպուանօ, Պապինկիրն Սմիթ ու Պէրժէ եւ Սէլքօպէյ Բանէրի։

ՆԱՉԻՑ ԹԱՆՇ, մաքսային վերատեսուչը, հիւանդ ըլլալով, երկվ չկրցաւ իր պաշտօնատեղին երթալ։

ՄԱՆԱՍԹԷՐԻՆ կը գրեն թէ հունձքերու առատութեան հետեւանքով տասանորդները անցեալ տարուանէն շատ աւելի դիներով վարձակալութեան կը սրուին։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ. — Մէջտարրի Պակտաս շրջանային նաւագներէն մէկը, երէկ, Դալաթիոյ քարափին վրայ մաքսի ապրանք փախցուցած պահուն ձերբ

Դանեայի գիծ (445 քիլոմէթր) 4,315 ֆր. նախորդ տարիէն 2,422 պակաս եւ միւս տարիներէն ալ 932։

ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ՀԱՍՈՅԹԸ. — Սպասելով Դարաքէօլի կամուրջին հասոյթին նկատմամբ եղած հրատարակութիւններուն վրայ, կ'ուզղէ զանոնք, ըսելով.—«Մեր ստացած ամենաստոյգ տեղեկութեանց նայելով, Դարաքէօլի կամուրջին հասոյթը, շաբաթ ու երկուշաբթի օրերը ամէնէն շատ եւ կիրակի օրերն ալ ամէնէն քիչ ըլլալու պայմանով, օրական 16,600 ղրուշ է՝ միջին հաշուով։ Թէեւ Կ. Պոլսոյ բնակիչներուն եւ գործառնութեանց աւելնալովը այդ միջին հաշուոյն քանակութիւնը անշուշտ պիտի աւելնայ, սակայն կարելի չէ որ մէկ օրուան մէջ հասոյթի կարեւոր տարբերութիւն մը տեղի ունենայ, ինչպէս գրած էին մեր պաշտօնակիցներէն ոմանք։»

ՊԷՐՈՒԻԹԻ քարափի եւ նաւահանգիստի Ընկերութիւնը անցեալ 1902 տարեշրջանին համար չէ կրցած շահաբաժին տալ։ Հասոյթը թէեւ ծախքերէն աւելի է, սակայն յաւելեալ մասը գլխավճարի յատկացուած է։

ՊԱԼԸԲԼԸԻ Ցունաց դերեղմանատունը ընդարձակելու համար, հարիւր արտավարի չափ դեռին մը պիտի գնուի։

ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ երկրագործական վիճակը քննելու համար Անատոլի մէջ քանի նահանգները ղրկուած յանձնաժողովը տեղեկագրած է թէ Առանայի Բաեսի նահանգիսին մօտ գտնուած Լըհիէ անուն տեղը հազարաւոր արտավար ձիթատաններ եւ ձէթ պարասանելու յատուկ տեղերէն մինչեւ նաւահանգիստ ձէթ փոխադրելու համար հողէ ստորերկեայ խողովակներ կան եւ թէ այդ ձիթատաններէն բնաւ օգուտ մը չի քաղուիր, նաեւ Բաեսի մէջ նարնջենիներու հիւանդութիւն մը երեւան ելած է զոր հարկ է դարմանել։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը գրեց երկրագործական նախարարութեան՝ այդ մասին հարկ եղածը ընելու համար։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութեան մէջ արժէքաւոր նամակներու, քալի-բասթաներու եւ մանաւանդ-բոմբերու գործառնութեանց համար կազմուած դիւանները գործերը չատցած ըլլալով, նոր պաշտօնեաներ աւելցած են։

ԶՈՒՐԵՐՈՒ խնդրոյն համար կազմուած յանձնաժողովը տեղեկագրեց թէ Կ. Պոլսոյ չրջակայ ջրմարքներու պատերը եթէ աւելի բարձրացուին, գոյանալիք ջուրերը կարելի պիտի ըլլայ կարգ մը անգործածելի աղբիւրներու մէջ հոսեցնել եւ աւելցած մասովն ալ փողոցները ոռոգել։ Մանուցուեցաւ նոյն յանձնաժողովին այդ մասին քննութիւն կատարել եւ ծախքին վճարման եղանակը ցոյց տալ։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ Դերէյան գաւառակին մէջ պաճարական երեւան ելլելով երկու հազարի մօտ անասուններ զոհ դացած են, բայց վերջերս տարը սկսած է թեթեւնալ։

«ԲՐՈՎԱՆՍ»Ի ԲԵԿՈՐՆԵՐԸ.—Կը յիշուի թէ բաւական տարիներ առաջ Պոլսոյ նաւահանգիստին մէջ Մէսաժերիի Բրովանս չոգենաւը ընկղմեցաւ ընդհարումի մը հետեւանքով։ Հիմա նոյն Ընկերութեան եւ ռուս չոգենաւային Ընկերութեան միջեւ համաձայնութիւն մը գոյած է, որով այս վերջինը ծովին տակէն պիտի հանէ Բրովանսի բեկորները։

ՈՃԻՐ ՄԸ.—Բերայի Տէրվիշ փողոցը բնակող Տոմինիքօ անուն իտալացի կնոջ մը սպասաւորը՝ Սթէֆօ եւ Նոյն կնոջ ազգականներէն Երկի, երէկ ժամ 6ին կռիւ մը ունենցան։ Կռիւը սաստկանալով Երկի դաշոյնը քաշելով մխեց Սթէֆոյի կուրծքը։ Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ։ Ոճրագործը թէեւ փախաւ, սակայն երէկ գիշեր ձերբակալուեցաւ եւ ըսաւ թէ Սթէֆօ դիպուածով վիրաւորուած է իր ձեռքը գտնուած հացի դանակէն։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Շերամաբուծական մրցումներու նոր կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն, թողեալ հասոյթներու Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը հրատարակէ յունիս 29ին (Հ. Տ.) Ամասիոյ մէջ, մասնաւոր քննիչ յանձնախումբի մը առջեւ տեղի ունեցած շերամաբուծական ցուցադրութեան մրցման մէջ մրցանակ ստացողներու ցանկը։

Մրցանակաբաշխութիւնը տեղի ունեցած է յուլիս 2ին (Հ. Տ.) Ամասիոյ կառավարիչ Բէյմալ պէյի նախագահութեան տակ, եւ ի ներկայութեան քննիչ յանձնախումբին անդամներուն։ Յանձնախումբը կը կազմուն երկրագործական նախարարութեան պատուիրակ Մէհմէտ Էֆպիպ էֆ., Հանր. Պարտքի երկրագործական մասնագէտ խորհրդական եւ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանի Տնօրէն Թորգոմեան էֆ., նոյն գաւառէն հնտահան մը եւ մանարանատէր մը։ Ներկայ էին նաեւ քաղաքային եւ գինուորական պաշտօնատարներ, եւ տեղւոյն երեւելիները.—

Ահաւասիկ անունները մրցանակ առնողներուն.

ԱՌԱՋԻՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄ (բաց խոզակ)

1. Աքիֆ էֆ. Ամասիայի՝ ոսկի չքադրամ մը եւ 1000 ղր.։

2. Արամ էֆ. Թիւթիւնճեան, Ամասիայի, ոսկեզօծուած արծաթ չքադրամ մը 800 ղր.։

3. Տիկին Ռեբեկա Պալըգճեան, Ամասիայի, արծաթ չքադրամ մը եւ 800 ղր.։

4. Շիւքրի էֆ. Սիւլէյմանոգլու, Ամասիացի, արծաթ չքադրամ մը եւ 700 ղր.։

5. Արամ էֆ. Դարբինեան, Ամասիացի, արծաթ չքադրամ մը եւ 600 ղր.։

6. Անդրանիկ էֆ. Թամլեան, Ամասիացի, պղնձեայ չքադրամ մը եւ 600 ղր.։

7. Տիկին Հռիփսիմէ Թէփէեան, Ամասիացի, պղնձեայ չքադրամ եւ 500 ղր.։

8. Խուլուսի էֆ., Ամասիացի, պըղնձեայ չքադրամ մը եւ 400 ղր.։

9. Ստեփան էֆ. Պարոնեան Սամսունցի, պղնձեայ չքադրամ մը եւ 300 ղր.։

Բ. ԲԱԺԱՆՈՒՄ (Շերամաբուծութեան գործիքներու ցուցադրութեան մէջ)

1. Տիմոթէոս էֆ. Պալըգճեան Ամասիացի, ոսկեզօծեալ արծաթ չքադրամ մը եւ 500 ղր.։

2. Դանիկ էֆ. Անասուրեան, Ամասիացի, արծաթ չքադրամ մը եւ 500 ղր.։

3. Երուանդ էֆ. Ճիվէյէկեան՝ Ամասիացի՝ արծաթ չքադրամ մը եւ 400 ղրուշ։

Գ. ԲԱԺԱՆՈՒՄ (Հնցաբուծութեան գործիքներու մէջ).

1. Յովհաննէս էֆ. Թէփէեան՝ Ամասիացի՝ ոսկեզօծ արծաթ չքադրամ մը եւ 500 ղր.։

2. Յովհ. էֆ. Թիւթիւնճեան՝ Ամասիացի՝ արծաթ չքադրամ մը եւ 500 ղրուշ։

3. Ֆաթմա հարմ՝ Ամասիացի՝ պըղնձեայ չքադրամ մը եւ 300 ղր.։

Դ. ԲԱԺԱՆՈՒՄ.— (Այլեւայլք).

Կանոնագրին համաձայն, այս բաժանման մէջ ցուցադրողները մրցումէ դուրս են, նկատելով որ իրենց անունները արդէն նշանակուած են մրցանակաւորներու վերագրեալ ցանկին մէջ։

ՇԵՐԱՄԱՏԱՆ ՄՐՑՈՒՄ

1. Սարգիս էֆ. Իփէքեան՝ Ամասիացի՝ մանրադիտակ մը եւ 1000 ղր.։

2. Տիմոթէոս էֆ. Պալըգճեան՝ Ամասիացի՝ մանրադիտակ մը եւ 700 ղր.։

3. Բոֆզաատ Մուսթաֆա էֆ.՝ Ամասիացի՝ մանրադիտակ մը եւ 500 ղր.։

4. Նշան էֆ. Թվլայեան՝ Ամասիացի՝ մանրադիտակ մը եւ 500 ղր.։

5. Պ. Էռնէսթ Քալընպաչ՝ Ցրանսացի՝ մանրադիտակ մը եւ 500 ղր.։

6. Տիգրան էֆ. Ճիվէյէկեան՝ Ամասիացի՝ մանրադիտակ մը։

7. Ճէլալ էֆ.՝ Ամասիացի՝ մանրադիտակ մը։

8. Խալիտ էֆ՝ Ամասիացի՝ մանրադիտակ մը։

9. Ցակոբ էֆ. Գուլումճեան՝ մանրադիտակ մը։

40. Դաւթիել էֆ. Ցովակիմեան՝ մանրադիտակ մը։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

28/10 Օգոստ., 1903/1319

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵԿԵՂԵՑԱՊԱՏԿԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Կը լսենք թէ, Ռուսահայոց եկեղեցապատկան կալուածներու գրաւման առթիւ Խառն ժողովի յառաջիկայ նիստին ներկայ պիտի գտնուին նաեւ՝ ի խորհրդակցութիւն՝ մայրաքաղաքիս եպիսկոպոսները։ Մտադրութիւն կայ պէտք եղած ձեռնարկը ընել, ըստ որում այդ կալուածոց մեծագոյն մասը Ռուսիոյ Հայերունը չէ միայն, այլ Հայ. Եկեղեցւոյ ընդհանուր հօրին։

—Ս. Պատրիարքը երէկ հեռաւոր հեռագիրը ուղղեց Ս. Էջմիածնի Սինոդին նախագահ Դաւութեան Տ. Արիստակէս Սրբազանի.—

«Լրագրաց մէջ կը կարդացուի Ս. Հայրապետին հրաժարման զրոյցը։ Խորապէս զգածուած՝ կը սպասենք հեռագրական տեղեկութեանց»։

Պատրիարք Կ. Պոլսոյ
ՄԱՂԱԿԻԱ ԱՐԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

—Երէկուան Քաղ. Ժողովին մէջ կարդացուեցաւ այն նամակը զոր ուղղած էր Ս. Պատրիարքը առ Ն. Ս. Օծութիւն, որմէ կը խնդրէր ստոյգ տեղեկութիւն եկեղեցական կալուածոց գրաւման նկատմամբ տարածուած զրոյցի մասին։

—Մինչեւ երէկ, Ս. Հայրապետէն Պատրիարքարան հասած վերջին նամակը յուլիս 21 թուականը կը կրէ եւ ամենական հինգ խնդիրներու վրայ Սինոդական որոշումներ կը հաղորդէ, ուսկից կը հետեւի թէ այդ թուականին տակաւին Էջմիածին հաղորդուած չէր եկեղեցապատկան կալուածներու գրաւման հրամանը։

—Թիֆլիզէն հասած լուրերու նայելով, եկեղեցապատկան կալուածներու գրաւման առթիւ ի ցոյց ցութիւններ կը կատարուին կարեւոր թեներու մէջ եւ պատգամաւորութիւններ կ'երթան Էջմիածին։ Որոշուած է երեք օր աղօթք կատարել եկեղեցիներուն մէջ։

Ահաւասիկ Քաղ. Ժողովի երէկուան նիստին որոշումները զորս համառօտիւ ծանուցինք երէկ.— 1. Քաղաք. Ժողովոյ նախորդ որոշմամբ, Տնտեսական Խորհրդոյ յանձնարարուած ըլլալով ազգային հաստատութեանց կալուածոց մանրամասն վիճակագրութիւնը ներկայել, այս մասին նոյն Խորհրդոյ կողմէ մատուցեալ տեղեկագրէ մը հասու եղաւ թէ՝ միայն 6 հաստատութեանց վիճակագրութիւնը ներկայացուած էին։ Ժողովը որոշեց շրջաբերական մը ուղղելով Քաղ. Խորհրդոց եւ այլ հաստատութեանց մատակարարմարմիններուն, պահանջել որ մինչեւ 15 օր զրկեն անպատճառ կալուածոց յատուկ վիճակագրութիւնը միանգամայն։ 2. Սիւլէյմանիոյ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդականէն արտօնութիւն խնդրուած էր նորոգելու մանկապարտէզը, յայտնելով թէ այս նորոգութեան համար ճարտարապետական քննութեամբ 120 ոսկի ծախք ենթադրուած եւ փոխարէնը ապահովուած էր։ Տնտեսական Խորհուրդը խնդիրը քննեց եւ տեղեկագրով մը հաստատեց այդ նորոգութեան պէտքը, առաջարկելով որ նուազագոյնով տեղի ունենայ նորոգութիւնը։ Քաղաք. Ժողովը արտօնեց այս նորոգութիւնը կատարել։ Նուազագոյնի մասին Քաղ. Ժողովը նկատելով որ նորոգութեան պարագային մէջ այս եղանակն ամբողջապէս չի կրնար գործադրուիլ, այլ մասամբ միայն, որոշեց Թաղ. Խորհրդոյ ուշադրութեան յանձնել այս կէտերը՝ օգտուելու համար նուազագոյնի եղանակէն, ինչպէս նիւթեղինց գնման եւ ուրիշ մասերու համար, որպէսզի կարելի է։ 3. Գուրուչէշմէի Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւնը կատարուած եւ տեղեկագրուած էր։ Ժողովը օրինաւոր գտաւ եւ հաստատեց։ 4. Սեպանիկի Տ. Մկրտիչ քահանան տեղւոյն ազգ. մասրան Հոգաբարձութեան ընտրութիւնը կատարած եւ տեղեկագրած էր։ Ժողովը հաստատեց նորընտիր Հոգաբարձութիւնը։ 5. Տնտես. Խորհուրդը տեղեկագրով մը ներկայացնելով ցուցակը մէկ քանի ազգ. հաստատութեանց խնամակալութիւններու, եւ ուրիշ մատակարար մարմնոց, որոնք չէին մատուցեր իրենց մատակարարութեանց հաշիւները, առաջարկած էր կարեւորը տնօրինել, որպէս զի Թաղ. Խորհրդոյ նման ամէն մատակարար Մարմիններն ալ կատարեն իրենց օրինական պարտականութիւնը։ Ժողովը, նկատելով որ ազգ. բոլոր հաստատութեանց խնամակալութիւններու պաշտօնավարութեան ընթացքը ճշդրտելու համար կանոնաց ծրագիր մը պատրաստուած է արդէն, եւ այդ ծրագրին մէջ այս խնամակալութեանց հաշուետուութեան ժամանակն ու եղանակը նահմանուած, դիտեց որ Տնտեսական Խորհրդոյ առաջարկը պիտի դնէ իր գոհացումը, երբ նոյն կանոնագիրը ընդունուի եւ գործադրութեան դրուի։

—Լոնտոնաբնակ ծանօթ սեղանաւոր Գալուստ Ս. էֆ. Կիւլէշկեան, Խաղիւղի Գալֆեան որբանոցին վերաշինութեան ի նպաստ 50 ոսկի նուիրած է։

—Բերայի Էսատեան վարժարանի եւ Ս. Յարութիւն եկեղեցիին նորոգութեանց ձեռնարկուած է, հսկողութեամբ ճարտարապետ Մելիտոսեան Գրիգոր էֆ.ի։

—Ս. Պատրիարքը առաջիկայ կիրակի օր Գնալը կղզիի եկեղեցին պիտի քարոզէ եւ ժողովուրդը հոգեւորապէս պիտի մխիթարէ։

—Գալֆեան Որբանոցի հանգուցեալ դրամատար Բիւլանչեան Խաչիկ էֆ. իր անձը 800 անգլիական ոսկի ապահովագրած էր, եւ վերջին երկու տարուան վճարումները Պատրիարքարանէն եղած էին։ Այս դումարը դանձուած ըլլալով 100 ոսկին այրի կնոջը յանձնուեցաւ. իսկ միւս 200 ոսկին հանգուցեալին երեք անչափահաս որդիներուն համար Ս. Պատրիարք Հօր պաշտպանութեամբ, տոկոսի դրուեցան ծանօթ հայ վաճառականի մը քով, որպէս զի չափահասութեան ժամանակ անոնց յանձնուի։

—Իտիրնէի մէջ բանտարկուած տասը Հայերու անպարտ ըլլալը հաստատուելով, յուլիս 24ի իրիկունը ազատ արձակուեր են։ Առաջն. փոխանորդ Տ. Արսէն քհյ. իմանալով այս բարեբաստիկ լուրը, անձամբ շնորհակալութիւն յայտներ է Վսեմ. կուսակալին, եւ արձակեալները եկեղեցի առաջնորդեր է, ուր աղօթքներ ըրեր են Վեհ. Սուլթանին կենաց, եւ ուրախ ղօսուարթ իրենց ընտանեաց քով վերադարձեր են։

—Ս. Պատրիարքը հեռագիր մը ուղղելով Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին, յայտնած է որ լսուելով թէ նորընտիր լուսարարապետին դէմ միաբանութեան կողմէ բողոքներ եւ դժգոհութիւններ կան, Ն. Ամենապատուութեան իմաստութենէն կը սպասէ խոհական կարգադրութեամբ մը վերջ տալու այդ դժգոհութեանց, ինչպէս եղաւ անցեալ Բարեկենդանի միջադէպին առթիւ։ Նոյնպէս մէկ քանի գլխաւոր միաբաններու ալ տեղեկացուցեր է իր այս բաղձանքը, յայտնելով որ վանքին մէջ նոր խնդրոյ տեղի չտալու եւ ամէն գործ օրինաւորութեան սահմանի մէջ կարգադրելու համար փոյթ ունենան, որպէս զի չվատանգուին Աթոռին շահերը։

—Ս. Պատրիարքը այս առաւօտ նախագահեց Նպաստից Ցանձնաժողովի նիստին Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Յանձնաժողովը գլխաւորարար զբաղեցաւ գաւառական վարժարաններու նպաստի խնդիրներով։

—Պալէզի (Ռումանիա) մէջ գտնուող մէկ քանի Հայեր նկատելով որ տեղւոյն Հայերը հետզհետէ չատնալու վրայ են եւ կը բաղկանան 30ի չափ ընտանիքներէ եւ 100ի չափ պանդուխտներէ, եւ միւս կողմէ նկատելով որ ո՛չ եկեղեցի ունին եւ ո՛չ դպրոց, այնպէս որ հայ պատանիներ ո՛չ միայն հայերէն կարդալ եւ գրել չեն գիտեր, այլ խօսիլն անգամ մոռցած են օտար վարժարաններուն մէջ, եւ ո՛չ հայ եկեղեցի տեսած են, ո՛չ ալ Պատարագի ներկայ գտնուած, նոյնպէս ննջեցեալները անհաղորդ կը մեռնին, որովհետեւ Ցոյները եւ Պուլկարները կը ջանան իրենց հոգեւոր միխիթարութիւնը ընծայել, որոյեր են հանգանակութեամբ գէտին մը դնել եւ անոր վրայ չինել մատուռ մը եւ դպրոց մը, որուն համար մէկ քանի հազար ֆրանքի պէտքը կը յայտնեն։ Խնդրարկուները այս դրամը գտնելու համար Պատրիարքարանի արտօնութիւնը եւ հովանաւորութիւնը խնդրած են։

—Իտինճիքի եկեղեցիին շինութիւնը այլ եւ այլ պատճառներով դադրած էր երկու տարիէ ի վեր. այս անգամ արտօնութիւն ձեռք բերուելով՝ նորէն ձեռնարկուեր է շինութեան։

ՄԱՍԻՍ

Գրական շաբաթաթերթի յառաջիկայ շաբաթ օրուան թիւը, ի մէջ այլոց կը պարունակէ ՖՐԻԶԱՆԹԷՄի սիրուն մէկ Գրոնիկը, Եբեմն եւ հիմայ (Առձեռն հոգեբանութիւն) եւ Առձակ ճեբրուած մը՝ Վ.ԱՀԱՆ ՄԱԼԷԶԵԱՆԻ։ ՄԵՍԻՐՈՊ Վ.ԱՐԴԱՊԵՏ (Դրականութեան մէջ ծանօթ՝ ՀԱՐՄԱԿ ստորագրութեամբ) Դատարակութեան վրայ առողջ տեսութիւն մը ունի Մէքո՞s թէ յայտագիր վերնագրին տակ, եւ ՄԵՆԱՍԷՐ որ կը գրէր երբեմն Արեւելքի Մասիսի մէջ Աշնան Նօթեր եւ Վառարանիս անկիւնէն, վերջասած է Վոսփորեան Նամականիի շարք մը, տեսակ մը ամառանոցի Գրօսիկ, որ պիտի երեւայ իւրաքանչիւր թիւի մէջ։

Նիւթերուն ամբողջական բովանդակութիւնը՝ վաղուան թիւով։

ՍԱՍՈՒՆԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԻԳ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ, 1903 — 1904

Վարժարանիս Իգ. տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։ Նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի պիտի ունենան օգոստոս 28ին եւ 29ին, իսկ դասերը կանոնաւորապէս կը սկսին սեպտեմբեր 1ին, երկուշաբթի օր։ Վարժարանս երկու տեսակ պայման ունի թոշակաւոր գիշերօթիկ աշակերտաց ընդունելութեան համար։ — Պէտք է վճարել

Ա. Մինուորդ մուտք 3 օսմ. լիրա
Տարեթոշակ 20 » »
Արձակուրդի տուրք 1 » »
Ամէն ծախքերը վարժարանիս վրայ

Եւ կամ Բ. Առանց մուտքի, 12 օսմ. լիրա տարեթոշակ եւ 1 լիրա արձակուրդի տուրք, պայմանաւ սակայն որ աշակերտաց ծնողք հոգան իրենց զաւակաց զգեստ, կօշիկ, կարկանդի, դասագրոց եւ զպրոցական այլ պիտոյից, մահճակալի եւ անկողնոյ, ինչպէս նաեւ դեղօրեից ծախքը, իսկ վարժարանս տայ սնունդ, ուսում եւ հոգայ լուացքի, բժիշկի եւ բաղնիքի ծախքերը։

Ներկայիս թոշակաւորները պարտին վճարել 6 օսմ. լիրա։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար, ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս, Ազգ. Պատրիարքարանը կամ ի Կարին վարժարանիս Տեսչութեան։

Ցառաջիկայ տարի նոր ձրիավարժներ չպիտի ընդունուին. այդ մասին ոչ եւ է դիմում առանց հետեւանքի պիտի մնայ։

Տեսչութիւն
Սանասարեան Վարժարանի

Կարին, 28 յունիս 1903 5—10

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍՔԱՆԹԻՆՈՊԷԼ)

ՀՌՈՄ, 12 օգոստոս.— Երէկ առաւ. երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեցան Պարիի, Մէտիսէի, Սիրակուսայի, Նաբոլիի եւ Սիկիլիոյ ամբողջ արեւելեան կողմը։

ԱԹԷՆԻ.—Երէկ առաւ. ժամ 6ին, երկրաշարժի երեք ցնցումներ զգացուեցան, երեք գիւղեր գրեթէ բոլորովին կործանելով Սիթէր կղզիին մէջ։ Ցնցումները զգացուեցան նաեւ Աթէնքի եւ գրեթէ Յունաստանի միւս մասերուն մէջ։ Մինչեւ հիմա մարդկային զոհ պատահած ըլլալու մասին լուր չկայ։

ԲԱՐԻԶ.—Կը հաստատուի թէ ստորերկեայ երկաթուղիին զոհերուն թիւն է ութսունչորս։ Մէնիլմոնթանի կայարանը գրեթէ բոլորովին կործանած է։ Բեկորներուն մէջ արեան լիճ մը կայ, ուր հովանոցներ եւ գլխարկներ կը լողան։ Տակաւին անկարելի է մինչեւ այրած կառամատները երթալ, սաստիկ տաքութեան հետեւանքով։ Դիակները ցուցադրուեցան «Մարկ»ի եւ զօրանոցին մէջ։ Սրտաճմլիկ տեսարաններ տեղի կ'ունենան ամէն անդամ որ խեղճ անձեր իրենց ազգականները ճանչնան դիակներուն մէջ։

—Տիկին Խմպէրի դատին մէջ Բարմանթիէ ըսաւ թէ կատարեալապէս անկեղծ եղած է եւ թէ ամէնուն պէս կը հաւատար Բրաուիթարներու դոյութեանը, թէեւ անոնց հետ «բոմթ ռէսթանթ»ի միջոցաւ միայն կը թղթակցէր։

—Քանի մը վկաներ, այսօր, հաստատեցին թէ Ռոմէն Տորինեաք Քրուգիրտներէն մէկին դերը կը կատարէր։ Պ. Լապորի ըսաւ թէ այդ վերջինները գոյութիւն ունին, սակայն ուրիշ անուն մը կը կրեն։ (Շարժումներ։)

ՎԻԵՆՆԱ.—Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը Իշլէն հոս հասաւ։ Ուրբաթ օրը պիտի ընդունի Բուլէն Հէտերվարի կոմսը։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսրը վերադարձաւ Նորտլանտի մէջ իր կատարած ուղեւորութենէն։

—Գերմանիոյ Երեսփ. Ժողովին նախագահ ատենապետ Պ. ֆոն Լէվըցով մեռաւ։

ՀՌՈՄ.—Ձիորնալէ տ'Իտալիա կ'իմանայ թէ Սաթոէլլի կարտինալը Վատիկանի արտաքին գործոց նախարար պիտի անուանուի։ Այդ անուանումը պաշտօնապէս ծանուցուած չէ, վասն զի կարտինալը կը վարանի ընդունելու։

ԼՈՆՏՈՆ.—Էտուարտ թագաւորը Մարլիէնպատ ուղեւորուեցաւ, ինչպէս յայտնի է, անձը դարմանելու համար։

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Նախարարական մանակի տագնապ մը ծագեցաւ՝ նախարարապետ Պ. Ավերոֆովիչի եւ միւս նախարարներուն միջեւ կարծիքի անհամաձայնութիւն մը ծագած ըլլալուն համար։

ԹՐԻՍԹԷ.—Առնուած հեռագիրներու նայելով Լոյտի Բոսիիսոն չոգենաւը խրեր է Բարմէլ հրուանդանին մօտ՝ սուրիական ծովեզերքին վրայ։ Ուղեւորները եւ նաւաստիները ազատուեր են։

ՊԱՊԻՆ ԹԱԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՌՈՄ, 9 օգոստոս. — Մեծ բազմութիւն հաւաքուած էր Ս. Պետրոսի եկեղեցիին մէջ ու դուրսը։ Ներսը մնացողներէն մարդիկ եղան եւ դուրսն ալ քանի մը հոգի արեւադարձէ բռնուեցան, տարապայման տաքին հետեւանքով։ Պիոս Ժ.երբ երեւցաւ, աղմուկը սկսաւ. թէեւ ամէն կողմ ծանուցումներ դրուած էր եկեղեցիին մէջ լուռ մնալու։ Պապը սկսած էր օրհնութիւն տալ, սակայն դադրեցուց եւ ձեռքով նշան ըրաւ ժողովուրդին որ լուռ կենան։ Պիոս Ժ. շատ գունատ էր։ Եկեղեցիին մէջ կարմիր թաւիշէ ու ոսկեզօծ ամպհովանիի մը տակ դրուած էր Պապական գահը տասերկու մէթր բարձրութեամբ։ Վերջապէս երեւցաւ հանդիսական թափորը զոր կը կազմէին Վատիկանի պահակներուն զանազան խումբերը, կղերական վարժարանին ուսանողներ, լեռոյ խաչը, եկեղեցականները եւ կարտինալները. այս վերջինները կարմիր հագուստ կը կրէին։ Ամէնէն ետքը՝ գահաւորակը զոր կը տանին ութ կարմրազդեստ սպասաւորներ, որուն վրայ բազմած է Պիոս Ժ.։ Ատոնց չորս կողմը կան չորս զուիցերիացի պահակներ՝ սուրերը երկու ձեռքով բռնած։ Պապը կը կրէ ոսկէ թագ մը եւ ծանրագին շուրջառ մը, ուղղղ նստած է եւ առոյգ նայուածքով մը բազմութիւնը կը դիտէ։ Թափորը գնաց Ս.Հաղորդութեան մատուռը, որուն խորանին վրայ դրուած է պատարագի նշխարը։ Պապը վար իջաւ եւ ծընրադրեց Սրբութիւն Սրբոցի առջեւ, ուր երկարօրէն աղօթեց։ Թափորը գնաց դահուն մօտ, ուր Պապը բազմեցաւ։ Այդ միջոցին սկսաւ Պապը հանուեցնելու եւ հագուեցնելու երկար գործողութիւնը. քիչ վերջը Պիոս Ժ. առաջին հանդիսական պատարագը մատոյց։ Ս. Պետրոսի եւ ուրիշ մեծ եկեղեցիներու երաժիշտները կ'երգէին։ Վերաբերումի տեսն գմբեթին վրայ հնչեցին աւանդական արծաթէ փողերը։ Հաղորդութեան ատեն Պապը բազմեցաւ գահուն վրայ եւ հոն իրեն տարին Հաղորդութիւնը։ Պատարագէն ետքը Մաքքի կարտինալը տարաւ պապական թագը որ թաւիշէ բարձիկի մը վրայ էր եւ Պիոս Ժ.ի գլուխը դրաւ, սա խօսքերը արտասանելով.

«Ընդունէ երեք պսակով զարդարուած թագը եւ գիտցիր որ Տիկերքի հովիւն ես երկրի վրայ, եւ փոխանորդը մեր Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որուն վայելեն փառք եւ պատիւ դարուց ի դարս»։

Պապը առաւ թագը եւ առանց ոտքի ելլելու ըսաւ.

«Պետրոս ու Պօղոս Ս. Առաքեալները որոնց իշխանութեան զօրութեանը վրայ վստահ ենք, մեզի համար բարեխօսեն Տիրոջը մօտ։ Ամէն»։

Պապը յետոյ ոտքի ելլելով արձակման բանաձեւը արտասանեց եւ ապա օրհնութիւն տուաւ. նորէն նստաւ։ Կարտինալները դարձեալ իրենց յարգանքները մատուցին։ Յետոյ Պապը թագը գլուխը դրած գահաւորակին վրայ բազմելով եկեղեցիէն դուրս ելաւ միւնոյն թափորով եւ օրհնութիւն տալով։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— Թէմպէքիի Օսմ. Բրիորիթէ պարտաթղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ Օգստ. 1/14էն սկսեալ պիտի վճարուին պայմանժամը նոյն թուականին ուսարող թիւ 21 կտրոնին, ինչպէս նաեւ նոյն փոխառութեան՝ 1903 յուլիս 1/14ի վիճակահանութեան մէջ ամորթի ելլող պարտաթղթերու փոխարէնները։ Վճարումները պիտի ըլլան Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային կեդրոնատեղիէն, բաց ի կիրակիէն, ամէն օր կէս օրէն առաջ ժամը 10էն մինչեւ կէս օրէն ետքը ժամը 2½, իսկ ուրբաթ օրերը՝ ժամը 10էն մինչեւ կէս օր։

Թուահամարեալ պօրտրոներու հետ մէկտեղ ներկայանալիք այս կտրոններուն եւ պարտաթղթերուն փոխարէն ստացագիր մը պիտի յանձնուի, որ 10օր յետոյ պէտք է ներկայացուի Օսմ. Պանքային՝ վճարուելու համար։

Կ. Պոլիս, 25 յուլիս 1903 4—4

ՍԱԿԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ շաբաթ Սակարանը գոց պիտի մնայ։

Վաղուընէ սկսեալ Սակարանը ժամը 3.30ին պիտի բացուի եւ իրիկունները դարձեալ 10.30ին պիտի գոցուի։

ԶԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 30 Յուլիս

Ցսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ս. Ո.	84	19
Ամէնէն բարձր գին	»	84	21
Ամէնէն վար գին	»	84	19
Բուսէլիի Երկաթուղի գոց	ֆր.	124	—
Ամէնէն բարձր գին	»	124	37 ½
Ամէնէն վար գին	»	124	—

ԲԱՑՈՒՄ 31 Յուլիս

Ցսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ֆ. Ռ.	84	19
Բուսէլիի Երկաթուղի	»	124	25
Շիրքէճի Թաղթէ		29	—
Սամանիէ		—	—
Ռէնտ		—	—
Համ. Գանքա		—	—
Քուէսի ծէնէրալ Օթէ.		—	—
Ցսմ. Ոթմ. Շնոմ է Վալէօռ		—	—
Ցսմ. Ապահ. Ընկ.		4	49
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	—
» ժուխասու		1	60
» պարտաճուղթ		485	—
Գաբաի Ռ. Գոլաց		505	—
Թրանսվալ		104	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էշիրսիէն		266	—
ավրիտով		77	—
Անատոլիի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	75
« պարտաճուղթ	«	522	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	15
Բարիզ » »	ֆր.	22	98 ¾
» » » չէք	»	—	—
Գերլին անտոկոս չէք	մարք	16	65
Վիէննա չէք	ֆիորր.	21	89

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օ ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի	»	109	35
Շօլ Եմբէրիոլ	»	89	25
Քրիմից	»	—	—
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մէճիտիէ	»	—	—
Բասպի Գրիվարամ	Ս. Ռ.	3	61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Օգոստոս

Անգլիական 2½ Խոսիտէ	91	06
Օսմանեան Դանի սէռի Բ.	60	50
» » » Դ. բաց.	21	50
» » » Դ. գոց.	31	50
Օսմանեան Պանքա	12	50
Ռուսական 1890	—	—
Հե

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 981 ՄԻԼԻՈՆ 518,483·42 ֆրանկ

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուտակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, հայլճ։

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսուցասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաբէթ խանի դէմը, Վոյվոտա խան, Գալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ԱՄԷՆԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել մեծարգոյ հանրութեան թէ Գալաթիա Մայիլ Պէյա Խան փողոց թիւ 13 խանութը ճաշարանի վերածելու յառաջիկայ յունիսի սկիզբնէրը պիտի բացուի «Օսմանլը էվ եէմէքճանէսի» անունով։

Արդէն վստահ հանրութեան քաջալերութեան վրայ, կը յայտարարեմ որ աւելի հագ պիտի տանիմ ընտրանօք եւ համով հատով տունիկերակուներ պատրաստելու եւ գոնացում տալու ըստ կարելւոյն։

Գոնսոլիտ խանի նախկին ծանօթ խոհարարը
ՀԱՅՐԻ ՆՇԱՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ
21—36

ՉԿԱՐԴԱՑԱՆ ՄԻ�simՆՑՆԻՔ

Արիւնը, սակտանները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակին որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և ու անոնք որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեսակաւ տկարութեանց կ'ենթարկուին։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կաթչնան ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը թրթռի և դիւրաւ այս կարգի շատ մը անկանոնութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին տրեան մէջ մտցնելու և դայն զօրացնելու համար, թժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտներէն Պիլեօն՝ Օ վօ Լէսիթին Պիլեօն անուանեալ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ ուղեղի մէջ, ջիղերը, սակտանները ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ դիպուածներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անկրկնելի է որ Օ վօ Լէսիթին Պիլեօն Ovo-Lécithine Billon անունն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամենէն ուժգու դեղն է չաքարտիտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԷՖԻԼԷՆ Փ. ԲԻՍՄԱՔՕՂԼՈՒ ԵՒ ԸՆԿ.

Գալաթիա, Պոյոնա փողոց, թիւ 2

Սոյն դրամատունը սեղմանուրական ամէն կարգի գործեր կը կատարէ, չէքեր կը հանէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն եւ արտասահմանի վրայ կտրոններ կը գանէ, փոխանակագիրներ կը վճարէ, առկարանի գործողութիւններ կը կատարէ, ամէն տեսակ արժէթուղթերու գնում եւ վաճառում կ'ընէ, վիճակահանութեանց պարգեւներու ստացութիւնը ձրի կը կատարէ, եւ այլն։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՑՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, ԲԵԳԵՐՍԲՈՒՐԳ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ազատութեան փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելէ ետ դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ դանձուած ապահովագրին ու տոկոս	54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կո Պոլսոյ մասնաճիւղին, Աղարեան խան, Վոյվոտա, Գալաթիա, և Գալաթիոյ գործակալութեան, Էսկի Կէօմրի կ խան, Թարափին Ժրայ։

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 524

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան գոյքը 1900 դեկտեմբերին	ֆր. 191,934,570
Տարեկան հասոյթ ապահովագիրներէ եւ տոկոսներէ, 1900 դեկտ. 31ին	» 32,467,172
Վճարումներ՝ բանի վիճաբերներու, ապահովագրութեան պայմանագիրներու, վերադարձումներու, եւլն. Ընկերութեան հիմնարկութենէն՝ 1848էն ի վեր	» 426,499,043
1900ի տարեշրջանին մէջ Ընկերութիւնը 5556 ապահովագիր յանձնած է, որ կը ներկայացնեն	» 52,981,500

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝

ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ

Մէյտանգրդ փողոց, Ալալէմի խան, Պոլիս, իսկ Գալաթիոյ մէջ՝ Ալեքսիատի խան և Մէյմէնէթլի խան, թիւ 8։

ԲԱԹԻՈԹԻՔ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.	ԿԱՐՏԻԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
1824ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ	1821Ի ՀԻՄՆՈՒԱԾ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,500,000 անգլիական ոսկի	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,000,000 անգլիական ոսկի

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԵՐ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընդհանուր գործակալ ԷՏՈՒԱՐՏ ԷՆՏ ՍԸՆ, Ալալէմի խան, Պոլիս 11—52

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուշ ամիսը երկու անգամ կը բռնի Լիվերբուլի եւ Արեւելեան միջեւ։

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Իվերնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Փանգոլոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վերոնա	3229
Քամբանիա	12950	Բոսնիա	2948
Յուլիանիա	8843	Թրիեստ	2936
Ումարիա	8128	Միրոնիա	2938
Ֆինլանդիա	8120	Սամարիա	2558
Սերպիա	7392	Ալէքսո	218
Ուրանիա	7269	Հէրոպոլսի	16

Դիմել առ

ՅՈՒԼ & ՍԻՆԷՐ
Joly et Senger

Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8 Գալաթա, Թաքա "ուսմանճա փողոց 256

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի, Գլասկոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւեր։

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Բամսկե	3000	Թիպա	2500
Մնիթա	3000	Նէրիթա	2400
Թէլպը	3000	Ցսարիս	2250
Թեսնոգուս	3000	Բէրա	2250
Նարոս	3000	Մէթնոս	2000
Ցուանլի	3000	Կասրնի	1500
Մարգոթիս	2500	Գիւլէա	1500

Դիմել առ Ֆ. Վ. ՍԻԹՈՒԼ & ԸՆԿ.
Ուսքիոյ խան
ՄՈՒԼԼԻՆ ՄԱՍ & ԸՆԿ.
1 21 Հէրոս Սարայ Լիմանս

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՀԱՋԱՐԵՒՈՐ ՏԱՐԻՆԵՐ

Ամէն նոր գիւտի Օրուան հետ հանդիսաւորով խիստ քիչ կարեւորութիւն մը ունին։ Խոշտանգ (արրաձ) և արեան տկարութիւն և միւս արեան քիչութեան հետեւանքները, որոնք մարմնոյ տկարութեան նշաններն են, այսպիսի աղէտները դարմանող և բժշկող դեղ մը կենայ միայն ամենակարեւոր և ամենաանհրաժեշտ բան մը համարուիլ։ Ակաւասկի հիմայ աշխարհիս մէջ գայ դեղ մը բոլոր այն խոտերու դէմ

SCOTT'S EMULSION

որ Աւետարանական մարդոյորտի մէջ գտնուած փոշիները չորցնելուն պէս։ Նոյն հիւանդութիւնները կը բժշկէ։

ԸՍԻՕԹԻ ԲԵՂԵՐԻՈՒԹԻՒՆ

Նաև մարդկային մարմինը շրջապատած բոլոր խոտերը հեռու կը վրնտէ։

ԸՍԻՕԹԻ ԲԵՂԵՐԻՈՒԹԻՒՆ

Արեան տկարութիւն ունեցող տղոց կեանքը կը փրկէ։

Բոլոր դեղատներէն և դեղավաճառներէն։

Հիւանդու վրայ ասոր ուշադրութիւն ընել պէտք է։

ERNEST GLVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՑԻ ԿԱՐԳԸ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վճարէ ամէն տեսակ արժէթուղթեր՝ իրենց դիրքն հանձնարարութեամբ՝ ամենայն 20 դրշ.էն մինչեւ 100 դրշ. որոշեալ գումարի մը վճարելու։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և լուսուած տարբերները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ դատ այժմէականին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մը ալ կը տրուի, և գնողը նոյն առնելէն յետ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունքով յաջող ամրագրեալ կ'ելնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն ուշադրան տեղամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժէթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ սանդարան 20 դրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւատացեալ կանանչեան ունի օր մը յանկարծ, և ՀԱՅԿ կրնէ չշատ ալ, իր վճարումներուն չնորհիւ, յառաջիկայի արժէթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար յանձնարար մին է։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ

ԷՌԷՋԻՆ ԵԼԱԳԻՐ ՇՈԳԵՆԱՒԱՐ

Ընդմէջ Հալի և Գլասգոյ եւ Օսնասի։

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Դպլանս	1069	Գոմա	1497	Գոգա	1011	Մարմա	724	Բոգարիս	186
Ալէքզ	3607	Գոնկա	2906	Գրանտա	1695	Մարէնկա	1273	Մարգա	1113
Անեմէլա	1541	Գորտա	895	Հիրա	775	Մարգարիտ	3709	Ծիրիս	1735
Արիոսգա	2271	Ֆիտա	4311	Հիսպանիա	1581	Մրգատա	3557	Միրիա	1193
Գասանս	1822	Ֆամինս	937	Լէնտաս	3720	Մելա	1057	Մէրա	1300
Գորտոնիս	1264	Ֆուրա	2383	Լորտոնիս	3600	Մանգլէսֆիլ	1735	Թասսա	1328
Գրամա	1078	Ֆրատա	1713	Հումպէրտ	595	Մուրիրա	2419	Թ. Ուիլսոն	1546
Գրնիս	841	Տինամա	504	Խալա	2354	Նէրա	1083	Թորիս	3827
Գրֆիթսիա	4431	Իտրա	2464	Իտանա	5540	Օնիա	4100	Թորիտա	1470
Դէյրա	1671	Էլտորատա	1520	Ձիւնա	1080	Ինկարիս	4036	Թորրիտա	487
Դարիրսա	1837	Էրմազա	1841	Գէլսա	1053	Օրլանտա	1535	Ուրանիս	2429
Դամէս	1244	Ֆիտա	954	Գոլրինս	2307	Բալէրմա	1637	Վանդա	1914
Դազա	1094	Ֆինլանտ	1828	Գոսնա	1700	Բոլա	510	Վոլա	1289
Զիրակա	2729	Ֆլամինկա	849	Լէտ	1053	Ռիոլա	2229	Վոլթուրնա	2996
Միսէրա	1831	Ֆրանչիսքա	4532	Լէբանոն	2272	Ռինտոլա	1863	Տէտա	1850
Գլիս	2697	Գալիէտ	3060	Լիվորնա	1843	Բոլլա	1613	Ֆէրա	1200
Գոլոգասա	4235	Գիգանտ	1243	Լորէնցա	3191	Բոմէտ	1789		

Մոտոիֆօ չոգենաւը, նաւապետ Պոքսլ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուի մարտ 14ին,

Այնիֆրօ չոգենաւը, նաւապետ Պենկամ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն պիտի մեկնի ամսոյս 12ին ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գլխաւոր Ֆ. ՀԻԼԴ ԷՆԴՐՈՒՍ
Սեր. 98—ՀԷ Քալիրեք Մեյտէ Խան Գալաթա 377

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան ելքերուն ցուցակը

Յուլիս

Գշ. 29/11 Մէվասստարոլ ժամը 10ին միջօրէէ առաջ։
Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Գիոս, Թաքսալուս-Շամ, Գէրուզ, Եաֆա, Բոսդ-Սաիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Եշ. 31/13 Օտեսսէ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Երբ. 2/15 Մէրսէլին, Իզմիր, Գիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամ. 10ին միջօրէէն առաջ։
Օտեսս ժամը 2ին յետ միջօրէի։

Կիր. 3/16 Հնէպօլու, Սիրոպ, Սամոն, Օրաու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Գիրէ, Գամբում ժամ 8ին միջօրէէն առաջ։
Գուրկազ, Զառնա, Օաէսա ժամը 3ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԻ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ Ն. ԲԱԳԷՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԱՄՍՈՒՆԱՅ ՇՈԳԵՆԱՒԱՐ

Օգոստ. 17ին Սիրոսի, Սեւ Ծովն, Լիւժ. Անգլիոյն հոս հասաւ։

ՍԱՄՍՈՒՆԱՅԻ

Օգոստ. 18ին Սիրոսի, ուղ. Մարսէյլիա Ճանանց ուղեւոր Բոլոյին համար։
Ասոնցմէ դուրս 248 ֆրանկ Բիրպրի 75 ֆրանկ Ցանկանողներ համարձակ դիմեցնեն Գալաթայի Ֆրանկ Հոյլ Ռաբաթի 513 Ֆ. ԲԱԳՈՒՆ

ՖԻՏ. ԼԷՏԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ. ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի եւ Արեւելեան միջեւ բանող տարեկան

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիքտորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Ամէնեան	10500	Եմիրշիրն	3500
Գէսորիան	10500	Արրմ.ին	3000
Լանքասպրիան	9000	Այմէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Առապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Ամէրիան	2500
Ձորձիան	8000	Անտարուգիան	2500
Գասորնիան	8000	Ֆլորիդան	2500
Ֆիրմբրիան	8000	Լեսպիան	3000
Ֆալէրնիան	3700	Մինեռ	900
Վասնիան	3700	Օրոնդ	800
Ֆլամինկան	3700	Լիսաոն	80
Ֆասիան	3500		

Ապրանքի ապրիպին կը խնդրուի իրենց ապրանքի ալիւր փոխադրելու կամ Գալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրամանքը դրկել լաքենանի ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել

ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԻՆ
Գալաթիա, քարափին վրա
Հոգատարութեան հին տեղը
600

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (116)

ՖՈՐՓԻՆԵՆ ՏԻՒ ՊՈՒԱՆՈՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Ս.

—Ապահով եմ որ ձեզի ըսած է թէ ախտակիզնում պիտի ունենամ, եթէ երբեք ամենափոքր անխոհեմութիւն մը գործեմ։

—Այո՛։

—Ինչու չի փոխուիր սա բարի բժիշկը։ Եթէ անոր մոկի ընեմ, մինչեւ գարուն ոչ դուրս ելլելու եւ ոչ ալ մարդ տեսնելու եմ։ Բայց այն առտու իրեն ըսի թէ որոշած եմ հիմակուընէ վերսկսիլ իմ նախկին սովորութիւններս։ Ու իրր սկզբնաւորութիւն, ուզեցի տեսնել բարեկամ մը։ Կը հաւատա՞ք, եթէ ըսեմ որ հակառակեցաւ այդ բանին։ Բերան կուտամ դայն։ Եթէ անոր խօսքին մոկի ընէի, հիմա հոս չպիտի գտնուէիք։ Բայց քանի որ հոս էք, նստեցէք ու խօսակցինք։

Իրր աթոռ Մաքսիմ նշմարեց որ իրարու վրայ դիղուած բարձեր միայն կային. թէեւ արեւելեան սովորութիւններու չէր հեռուտած, սակայն յանկարծաւ բաւական հանգստորէն տեղաւորուիլ անոնց վրայ։

Դժուարութիւն քաշեց խօսակցութեան ծայր մը բանալու. նոյն իսկ աւելի ճարտարներ միւնոյն շուարումը պիտի ունենային։

Ինչ բանի վրայ խօսիլ կնոջ մը հետ՝ զոր անգամ մը միայն տեսած էր, թէեւ անիկա մտերմի մը պէս վարուեր իր հետ։

Այն տարօրինակ խօսքերը որոնք այնքարտիկ խօսակցութեանց մէջ տեղի կ'ունենան, այս պարագային չպիտի պատշաճէին։ Արդէն Պ. Վիլլակոս արդիւնք էր այն տեսակ նիւթերու վրայ խօսակցիլ, որոնց վրայ Մաքսիմ պիտի կրնար դիւրաւ ծանրանալ։

Իր ձեռքն էր խօսակցութիւնը վերսկսիլ այն տեղէն, ուր ձգած էր ամիս մը առաջ, բայց առով հակառակ վարուած պիտի ըլլար բժիշկին պատուէրներուն։ Պուլոնեան անտառին մէջ տիկին Եալթայի եւ Մաքսիմի միջեւ պատանակուած վերջին խօսքերը կը դառնային Ռոպէր որ Բարնէլի ու Ալիսի առած ժամադրութեան վրայ։

Կոմսուհին ըմբռնեց Մաքսիմի չփոթութիւնը եւ խնայեց անոր՝ խօսակցութեան սկիզբ մը գտնելու նեղութիւնը։

—Շատ մը ծրագիրներ յղացայ ակամայ խցարգելութեանս միջոցին, ըսաւ կոմսուհին զուարթօրէն։ Կեանքի բարեբոման ծրագիրներ ամենքն ալ։ Վարած կեանքս կը տաղտկացնէ զիս։ Որոշած եմ փոփոխութեան ենթարկել դայն։

—Մտադի՞ր էք Բարիզէն հեռանալ, դոչեց Մաքսիմ։

—Ո՛չ։ Դէթ այս պահուս։

—Ապահովցուցիք զիս։ Կը վախնայի որ...

—Բանէ մը մի վախնաք։ Եթէ մեկնիմ իսկ, ընդհուպ պիտի դառնամ։ Բայց դիտած եմ թէ յուզումներից կեանքը երջանկութիւն չի պարգեւեր, եւ թէ փոխանակ կեանքս վատնելու դիպուածական քմայքներով, լաւագոյն պիտի ըլլար քանի մը ճշմարիտ բարեկամներու հետ ժամանակ անցընել։ Կը խստովանիմ թէ նոր խելքս զլուխս կուգայ։ Ինչ փոյթ. լաւ ճամբու մէջ մտնելու համար ուշ մնալը նշանակութիւն չունի։

Մաքսիմ խոշոր խոշոր բացաւ աչքերը, իւրովի հարցնելով թէ ո՞ւր պիտի յանգէր այս յեղակարծ յառաջաբանը։

—Երեւակայեցէք որ, յարեց կոմսուհին, հիմա կ'երթանք երջանիկ ըլլալ միջակորեար դասակարգի հանդարտիկ մարդոց պէս, որոնք կը գոհանան ընտանեկան ուրախութիւններով...

—Ներեցէք ինձի ըսելու թէ քիչ մը կը չափազանցէք այդ ուրախութիւնները, ընդմիջեց Մաքսիմ։ Դուք ալ ինձի պէս չէք ճանչնար զանոնք...

—Ձիրդ ատոր համար էր որ կ'ուզեմ այդ ուրախութիւններուն իրազեկ ըլլալ։ Ցոյսս ձեր վրայ դրած եմ քիչ մը։ Բացի ձենէ որո՞ւ կրնամ դիմել։ Այնպիսի ընկերութեան մը մէջ կ'ապրիմ, ուր հանոյքի վրայ միայն կը խորհին։ Կը յուսամ ինքզինքս դուրս նետել այդ ընկերութեան մէջէն։

Այս սկզբնաւորութիւնը զարմանք պատճառեց Մաքսիմի։

Մաքսիմ չէր կրնար թէ կոմսուհին ո՛ւր կ'ուզէր յանգիլ ընտանեկան ուրախութեանց մասին ցոյց տուած իր նախապատութեամբ։

Այնքան ապշանար կերպարանք մը առած էր որ տիկին Եալթա սկսաւ ծիծաղիլ, եւ փութաց աւելի յստակօրէն բացատրութիւն տալ։

—Կը զգամ որ շատ լաւ չէք ըմբռներ իմ ըսածներուս իմաստը, սա պատճառաւ որ չէք կրնար ձեր մտքին մէջ աղմեցնել իմ դարձս։ Սակայն չատ անկեղծ դարձ մըն է իմինս։ Ձեր ճանչցած խօլ կոմսուհին գոյութիւն չունի ալ եւս։ Ուխտ ըրի պարզօրէն ապրելու, եւ տատր մէջ յաջողելու համար, կը փափաքիմ յարաբերութիւն հաստատել նահապետական ընտանիքի մը հետ... Զեմ կրնար յարմար բառ մը գտնել, լաւագոյն կերպով արտայայտելու համար իմ մտածումս։

—Այդ կարգի ընտանիքներ հազուադիւտ են Բարիզի մէջ, ուր դէթ չանոնք փնտռելու է այնպիսի ընկերութեան մը մէջ...

—Որ, գիտեմ թէ մեր պատկանած ընկերութիւնը չէ։ Բայց գոյութիւն ունին այդպիսի ընտանիքներ, ինչպէս ձերը։

—Բայց ես ընտանիք չունիմ։ Շատ փոքր հասակէն՝ որբ մնացի։ Մօրեղբայրս միայն մնացած է ընտանիքէս...

—Նաեւ անոր աղջիկը։ Ձիրդ ատոնց վրայ է որ կը խորհիմ։ Անշուշտ գիտէք թէ Պ. Տորժէր իմ սեղանաւորս է։

—Այո՛, բայց...

—Մինչեւ հիմա գործի համար միայն յարաբերութիւն ունեցանք իրարու հետ, բայց ատիկա բաւ եղաւ որ գնահատեմ անոր ուղիղ նկարագիրը եւ բարեացակամ անկեղծութիւնը։ Անհունապէս երախտապարտ եմ անոր, իր քով առած ըլլալուն համար իմ պաշտպանած խեղճ տղան։ Ցաւախ ինքզինքս մեղադրած եմ, անոր հետ աւելի մտերմօրէն կապուելու առիթը փախցուցած ըլլալուս համար։ Այս գաղափարն վրայ կ'որոճայի, երբ բժիշկը բարեբախտ մտածումը ունեցաւ հոս առաքնորդելու ձեզ։ Պէտք է ձեզի ըսեմ թէ չափազանց աւելորդապաշտ եմ։ Ինձի այնպէս կը թուի թէ ազդարարութիւն մըն է այս դիպուածը, եւ թէ իմ ճակատագիրս է ճանչնալ ամէն անոնք որոնք սիրելի են ձեզի... ձեր մօրեղբայրը... իր աղջիկը՝ զոր հազիւ տեսած եմ հեռուէն։ Այնպիսի զգացում մը զոր չեմ կրնար ճշդել եւ որուն դէմ չեմ ուզեր պայքարիլ, զիս կը մղէ դէպի իր աղջիկը։ Ուստի որոշեցի Պ. Տորժէրէ խնդրել ինձի ներկայացնելու իր աղջիկը։

—Անշուշտ մօրեղբայրս մեծապէս գոհ պիտի մնայ, այդպէս ձեզի հանելի բան մը ընելով, մրմնջեց Մաքսիմ, որ բնաւ չէր սպասեր այս տեսակ առաջարկի մը միայն թէ... Ալիս շատ երիտասարդ է դեռ...

—Իսկ ես երիտասարդ չեմ ալ եւս, ընդմիջեց կոմսուհին։ Սա ձիրդ է։ Բնութիւնը տարօրինակ եմ... կարծեմ տարբերութիւն մեծ օրիորդ Տորժէրէն։ Ես ապրած, տառապած եմ, մինչ անիկա պատրանքներու տարիքին մէջ կը գտնուի։ Ձիրդ այդ հակադրութեան պատճառաւ է որ կ'ուզեմ անոր բարեկամուհին ըլլալ։ Միշտ երազած եմ մանկամարդ աղջկան մը բարեկամութիւնը շահիլ, անոր վստահութեան արժանանալ, իմ խորհուրդներս միջոցաւ ապահովելով անոր երջանկութիւնը։ Ի՞նչպէս իմ անձիս՝ կեանքի փորձառութիւն մը ստացած եմ, եւ ինձի քաղցր կը թուի զայն ի սպաս դնել լաւագոյնի մը։ Ու եւ է զոհողութիւն աչքս չպիտի երեւայ, երջանիկ ընելու համար աղջիկ մը՝ զոր քրոջ մը պէս պիտի օրհնէի։ Ուրախութեամբ անձնուէր պիտի ըլլայի։

(Շարունակելի)